



poročevalec

DRŽAVNEGA SVETA REPUBLIKE SLOVENIJE

Ljubljana, 23. februar 2010

letnik XVII

št. 26

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona subvencioniranju študentske prehrane (ZSŠP)

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja (ZOPDCT)

Mnenja Državnega sveta k Predlogu zakona o prejemkih poslovodnih oseb v gospodarskih družbah v lasti Republike Slovenije in samoupravnih lokalnih skupnosti

Poročilo o delu Državnega sveta v letu 2009

Kadrovske zadeve - imenovanje

Vprašanja in pobude državnih svetnikov

- mag. Blaža Kavčiča v zvezi s pridobitvijo statusa kmeta
- mag. Blaža Kavčiča v zvezi z NLB d.d.
- Cvetka Zupančiča v zvezi možnostjo menjave kmetijskih zemljišč v Krajinskem parku Ljubljansko barje
- mag. Blaža Kavčiča v zvezi s ponavljajočim izdajanjem gradbenih dovoljenj v isti zadevi
- Jerneja Verbiča v zvezi s problematiko na Krasu
- Draga Žure v zvezi z javno-zasebnim partnerstvom

Sklep Državnega sveta ob obravnavi vprašanja Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj v zvezi s podporo Beli krajini

Mnenja komisij

k Stališču Republike Slovenije do osnutka skupnega stališča EU za odprtje poglavja 13 - Ribištvo za Hrvaško (ZAUPNO)

k Stališču Republike Slovenije do osnutka skupnega stališča EU za odprtje poglavja 27 - Okolje za Hrvaško (ZAUPNO)

Prva alineja 1. odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije - Državni svet predlaga Državnemu zboru sprejem zakonov (zakonodajna pobuda)

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona subvencioniranju študentske prehrane (ZSŠP)

Državni svet Republike Slovenije je na 22. seji 20. 1. 2010 določil besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o subvencioniranju študentske prehrane

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejetje zakona

Zakon o subvencioniranju študentske prehrane (Uradni list RS, št. 74/07-UPB, 33/09, v nadaljevanju: ZSŠP) določa pravico študentov do subvencionirane prehrane ter način in merila za subvencioniranje. Zakon določa, da so upravičenci do subvencionirane študentske prehrane vse osebe s statusom študenta, ki se izobražujejo v Republiki Sloveniji in niso zaposlene ter študentje tujih univerz, ki ob pogoju recipročnosti v okviru mednarodnih izmenjav programov opravljajo v Republiki Sloveniji študijske obveznosti.

Na 5. redni seji, ki se je pričela 20. aprila 2009, je Državni zbor Republike Slovenije sprejel posamezne spremembe in dopolnitve ZSŠP, ki so bile objavljene v Uradnem listu RS, št. 33/09 in so pomenile kakovosten premik v izvajanju subvencioniranja študentske prehrane.

Poglavitne rešitve so bile sledeče:

- 1) Študent ne more biti več vpisan v evidenco brezposelnih oseb pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, zato je bilo potrebno to določbo spremeniti.
- 2) V evidencah, ki jih vodi izvajalec, je bila poleg ostalih podatkov dodana EMŠO številka, saj jo izvajalec potrebuje za izvajanje subvencioniranja študentske prehrane.
- 3) Dodana je bila sankcija prepovedi prodaje študentskih bonov za dobo najmanj enega in največ treh mesecev. Direktni prehod s pisnega opomina na prepoved izvajanja subvencionirane študentske prehrane se je namreč v praksi pokazal za prestrogega, saj je gostinca po opominu doletela prepoved prodajanja in tudi prepoved koriščenja bonov. Študent pa že kupljenih bonov ni mogel koristiti, hkrati pa so se mu šteli v mesečno kvoto.

V praksi pa je Študentska organizacija Slovenije v fazi celovite prenove načina izvajanja sistema subvencioniranja študentske prehrane. Temeljne značilnosti novega sistema bodo sledeče: študent ne bo več v naprej kupoval bonov za posameznega ponudnika subvencionirane študentske prehrane, s čimer bodo odpravljene vrste, prav tako se študentu ne bo potrebno v naprej odločati kje bo jedel, razliko med vrednostjo obroka in subvencijo bo namreč poravnal neposredno pri ponudniku subvencionirane študentske prehrane ob koriščenju subvencije. Koncept prenovljenega sistema zahteva tudi zakonske spremembe in sicer na področju evidenc, izmenjave podatkov in sankcioniranja kršiteljev, hkrati pa se natančneje opredeljuje pravica do dodatnih obrokov ob sobotah in nedeljah ter upravičence do subvencionirane študentske prehrane.

2. Cilji, načela in poglobitve rešitve predloga zakona

2.1 Cilji

V zakonski ureditvi je utemeljeno in smotrno ohraniti osnovni cilj zagotavljanja subvencionirane prehrane študentom – tj. med študijem omogočiti vsem študentom nižje stroške študija ter čim bolj redno in zdravo prehrano. Prav tako je smotrno zakonsko urediti podlago za, z vidika uporabnikov, boljšo vpeljavo novega koncepta izvajanja sistema, temelječega na mobilni telefoniji, spremeniti način sankcioniranja ugotovljenih nepravilnosti v delu ponudnika subvencionirane študentske prehrane in namesto prepovedi prodaje študentskih bonov uvesti finančne sankcije zoper kršitelje. Potrebno je odpraviti administrativne ovire, kot so predložitev fizičnih potrdil o vpisu in potrdila Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: ZZZS) o načinu zavarovanja, ter natančneje opredeliti upravičence do subvencionirane študentske prehrane in upravičenost do dodatnih subvencij za posebne kategorije upravičencev.

2.2. Načela

Osnovno načelo, ki ga zasleduje predlog zakona je zaščita študentov pred negativnimi posledicami morebitnega sankcioniranja ponudnika in hkrati olajšanje koriščenja njihovih zakonskih pravic. Vodenje evidenc je potrebno prilagoditi prenovljenemu sistemu in temu primerno spremeniti in dopolniti način ukrepanja zoper povzročitelje zlorab in nepravilnosti.

2.3. Rešitve

V evidencah, ki jih vodi izvajalec, so poleg ostalih podatkov dodani naslov, številka mobilnega telefona in naslov elektronske pošte upravičenca, saj jo izvajalec potrebuje za izvajanje subvencioniranja študentske prehrane.

Uvaja se obveznost višje in visokošolskih izobraževalnih ustanov in ZZZS za posredovanje podatkov o statusu in načinu zavarovanja upravičencev do subvencionirane študentske prehrane. Na ta način se razbremeni študente v smislu pridobivanja potrdil in zagotovi takojšnja informacija o statusu in zavarovanju, kar posledično pomeni upravičenost oz. neupravičenost in s tem zmanjševanje možnosti zlorab.

Natančneje se opredeljuje upravičenost do dodatnih subvencioniranih obrokov s strani upravičencev v primeru, da imajo študijske obveznosti ob dela prostih dnevih; to je sobotah in nedeljah.

Natančneje se opredeljujejo tudi upravičenci do subvencionirane študentske prehrane.

Uvaja se tudi nov ukrep globe, če so pri nadzoru nad delom ponudnika subvencionirane študentske prehrane ugotovljene nepravilnosti. Menimo, da je finančno sankcioniranje kršitev logična posledica zaostrovanja proračunskih razmer in s tem poudarjanje potrebe po racionalni porabi proračunskih sredstev. Globe bodo nadomestile sankcijo prepovedi prodaje študentskih bonov za določen čas, ki je bila uvedena z zadnjo spremembo zakona. Prepoved prodaje študentskih bonov postane z uvedbo novega sistema irelevantna, saj po novem ne bo več kupovanja in koriščenja študentskih bonov, pač pa se bodo koristile subvencije.

3. Ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javna finančna sredstva

Predlog zakona nima finančnih posledic za državni proračun in druga javna finančna sredstva. V primeru kršitve zakona pa ima pozitivne posledice, saj bodo sredstva (globe) vrnjena proračunu.

4. Zagotovitev sredstev za izvajanje zakona v državnem proračunu

Zagotavljanje sredstev za izvajanje zakona v državnem proračunu ni potrebno.

5. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Predlagane rešitve predloga zakona niso predmet usklajevanja s pravom Evropske unije. Na ravni Evropske unije tudi ni enotnega sistema pri zagotavljanju (socialnih) pomoči študentom. Pri subvencioniranju študentske prehrane obstajajo različni pristopi – državne subvencije gostinskim lokalom, ki ponujajo znižane cene prehrane, ali pa subvencioniranje prehrane s sredstvi visokošolskih ustanov. Glede na način subvencioniranja študentske prehrane lahko razdelimo države na dve večji skupini. V prvi skupini držav (Nemčija, Grčija, Francija, Italija, Avstrija, Portugalska in Finska) vlade ali regije oziroma dežele subvencionirajo gostinska podjetja, ki študentom nudijo prehrano po znižanih cenah. V Avstriji vlada omogoča tudi dodatni regres za socialno šibkejšje študente. Na splošno so subvencionirane prehranske storitve dostopne vsem študentom. V drugi skupini držav (Velika Britanija, Belgija, Španija) pa prehrano subvencionirajo visokošolske ustanove iz lastnih sredstev, s tem da te ustanove prejema vladno podporo in jo v nekaterih primerih vežejo na socialni položaj upravičenca. V Španiji na primer pomoč, ki jo zagotovijo univerze, temelji na socialnem položaju študenta in njegovem študijskem uspehu.

5.1 Španija

Država ne subvencionira študentske prehrane. Univerze zagotovijo pomoč glede na socialno stanje študenta in njegov študijski uspeh, ki ni v kombinaciji z vladnimi subvencijami, gostinska podjetja (priprava in dostava hrane) pa po znižanih cenah nudijo prehrano vsem študentom. Večina gostinskih podjetij nudi študentom eno dnevno kosilo, ki je za študente nekoliko cenejše kot za ostale goste. Študent mora za študentsko kosilo pokazati študentsko izkaznico, s katero izkaže status študenta. Bonov oziroma kartičnega sistema ni. Cene se gibljejo od 3 do 7 EUR. Za 3 EUR ponujajo študentska kosila v menzah, v domačih (španskih) restavracijah pa mora študent za kosilo odšteti približno 7 EUR.

5.2 Avstrija

Vlada subvencionira prehrano v gostinskih lokalih, ki nudijo prehrano po znižanih cenah za vse študente. Poleg tega zagotavlja tudi t.i. prehranske bone, ki jih socialno šibkejšim študentom podeljuje ministrstvo za šolstvo. Cena študentskega kosila se giblje od 2 do 8 EUR. 2 EUR je treba odšteti za kosila v lokalih s hitro prehrano, od 3 do 5 EUR stane študentsko kosilo v menzah na fakultetah, v restavracijah pa je treba odšteti od 5 do 8 EUR. Za 8 EUR nekatere restavracije nudijo meni »pojej, kolikor želiš«. Večinoma menze na fakultetah dnevno nudijo le 2 študentski kosili, imajo pa tudi študentske zajtrke. Študentskih bonov za prehrano ni, je pa

kar nekaj restavracij, ki imajo posebno ponudbo za študente. Študent mora pokazati študentsko izkaznico, s katero izkaže status študenta.

5.3 Nemčija

V državi ni centraliziranega sistema študentske prehrane, ker je tako velika, da bi bilo to nemogoče izvajati in nadzorovati. Zvezne dežele v sodelovanju z univerzami poskrbijo za študentske menze na fakultetah, kjer je hrana cenovno ugodna. Država ni uvedla študentskih bonov. Zvezne dežele subvencionirajo menze na fakultetah, ki nudijo prehrano po znižanih cenah za vse študente. Nekaj pa je (zelo malo) gostinskih lokalov in restavracij, kjer imajo eno dnevno študentsko kosilo, ki je nekoliko cenejše od preostale ponudbe. Cene študentskih kosil se gibljejo od 3 do 5 EUR. Za 3 EUR lahko študenti jedo v menzah, v restavracijah pa se cene gibljejo od 4 do 5 EUR. V menzah in tudi v restavracijah mora študent pokazati študentsko izkaznico, s katero izkaže status študenta.

5.4 Pregled še nekaterih držav Evropske unije

V večini držav obstajajo študentske menze na fakultetah, študentskih bonov pa ni. Te države so: Belgija, Češka, Francija, Grčija, Nizozemska, Portugalska in Švedska. V drugo skupino spadajo države, kjer ni niti študentskih menz, ali pa so te zelo redke, niti študentskih bonov. To so Danska, Norveška in Velika Britanija.

6. Druge posledice, ki jih bo imelo sprejetje zakona

Zakon ne bo imel drugih posledic.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o subvencioniranju študentske prehrane (Uradni list RS, št. 74/07 – uradno prečiščeno besedilo in 33/09) se v prvem odstavku 6. člena za besedo "zaposlene," dodajo besede »samozaposlene ali upokojene,«.

2. člen

V drugem odstavku 7. člena se za besedo "zavod" pika nadomesti z vejico ter doda besedilo "pod pogojem, da imajo v skladu s študijskim programom študijske obveznosti ob vseh delovnih dneh."

3. člen

V prvem odstavku 8a. člena se za besedo "EMŠO" doda besedilo "naslov, številko mobilnega telefona, elektronski naslov,".

V tretjem odstavku se besedilo "naslednje podatke: o statusu študenta, vpisno številko, način študija (redni ali izredni), podatke o študijskem programu s trajanjem tega programa za študenta, ki uveljavlja pravico do subvencije v skladu s tem zakonom" nadomesti z besedilom "podatke, iz prvega odstavka tega člena, s katerimi razpolagajo."

Za tretjim odstavkom se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

"Zavod za zdravstveno zavarovanje je dolžan zaradi izvajanja subvencionirane študentske prehrane sporočiti izvajalcu podatek o upravičenosti do subvencionirane študentske prehrane glede na način zavarovanja za osebe s statusom študenta."

4. člen

V drugem odstavku 8b. člena se besedilo "prepoved prodaje študentskih bonov za dobo najmanj enega in največ treh mesecev" nadomesti z besedo "globa,".

Četrti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

"Z globo 1.000 evrov do 10.000 evrov se kaznuje pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če so ponovno ugotovljene pomanjkljivosti pri izvajanju študentske prehrane ali kršitve pogodbe pri izvajanju študentske prehrane, storjene iz malomarnosti."

Doda se nov peti odstavek, ki se glasi:

"Z globo od 200 evrov do 2.000 evrov se kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe ali samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka."

Dosedanja peti in šesti odstavek postaneta šesti in sedmi odstavek.

KONČNA DOLOČBA

5. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu

Z dodanim besedilom se natančneje opredeljuje upravičence do subvencionirane študentske prehrane.

K 2. členu:

Z dodanim besedilom se natančneje opredeljuje pravica do dodatnih subvencioniranih obrokov v primeru, da ima upravičenec po zakonu študijske obveznosti tudi ob sobotah in nedeljah. Pravico do dodatnih subvencioniranih obrokov bo tako možno uveljavljati le pod pogojem, da ima upravičenec študijske obveznosti tako od ponedeljka do petka kot tudi ob sobotah in nedeljah, ne pa več na dosednji način, ko ima posameznik študijske obveznosti (predvsem izredni študentje) samo ob petkih in sobotah, in s tem že avtomatično postane upravičenec do štirih dodatnih subvencij, kljub temu, da študijskih obveznosti od ponedeljka do četrтка dejansko nima.

K 3. členu

Po trenutno veljavnem zakonu izvajalec vodi o upravičencih naslednje evidence: osebno ime upravičenca, EMŠO, vpisno številko, način študija (redni ali izredni), podatke o študijskem programu s trajanjem tega programa, obdobje pravice do subvencioniranja študentske prehrane, število obrokov prehrane, do katerih je mesečno upravičen, ter število subvencioniranih obrokov prehrane, ki so bili izkoriščeni pri posameznem ponudniku za tekoči mesec. S predlogom spremembe zakona se dodajajo naslednje evidence: naslov, številka mobilnega telefona in elektronski naslov. Vsi trije podatki so nujno potrebni zaradi novega načina izvajanja sistema subvencionirane prehrane študentov (sistem temelji na identifikaciji z mobilnimi telefonskimi aparati in elektronski ter fizični komunikaciji s študenti), ki se bo začel izvajati spomladi leta 2010.

Z opredelitvijo evidenc se upošteva koncept prenovljenega sistema v skladu z aktivnostmi, ki jih s tem namenom vodi izvajalec subvencionirane študentske prehrane in obvezo višjih strokovnih šol oziroma visokošolskih zavodov ter ZZZS po izmenjavi podatkov z izvajalcem o statusu študenta in upravičenosti do subvencionirane študentske prehrane glede na način zavarovanja. Le tako bo lahko novi sistem zaživel v polni meri avtomatizirano in na način "on line", kar bo posledično zmanjšalo zlorabe, ki se dogajajo zaradi zakasnelih podatkov. Hkrati je ukrep tudi usmerjen v odpravo administrativnih ovir, saj odpravlja fizična potrdila o vpisu in potrdila ZZZS o načinu zavarovanja, ob tem da bo lahko izvajalec neposredno pridobival podatke o statusu in načinu zavarovanja upravičencev. Trenutno izmenjavo podatkov o načinu zavarovanja ureja Pravilnik o subvencioniranju študentske prehrane (Uradni list. RS, št. 72/09). Ta določa, da se podatki izmenjujejo na način, da jih izvajalec posreduje ministrstvu, ministrstvo jih posreduje zavodu, ta obdelane podatke vrne ministrstvu, ki jih nato posreduje izvajalcu. Ko s spremembo zakona širimo seznam evidenc, ki jih vodi izvajalec, se zavedamo, da vseh novih evidenc ne vodijo vsi višji in visokošolski zavodi in jih zato zavezujemo pri izmenjavi za tiste, ki jih vodijo. Ostale si bo izvajalec pridobil od študentov - upravičencev.

K 4. členu

S tem členom se spreminjajo dosednji vmesni ukrepi, ki so bili v obliki prepovedi prodaje študentskih bonov za obdobje od enega do treh mesecev za lažje kršitve. Z zadnjo spremembo zakona je bila s tem zagotovljena hierarhija ukrepov in postopkovnost le-teh od lažjih do težjih oblik. S spremembami v načinu izvajanja subvencioniranja študentske prehrane, ko ne bo več prodaje študentskih bonov in koriščenja le teh, ampak zgolj koriščenje subvencij (v praksi prepoved prodaje s tem odpade), je potrebno zagotoviti tudi primerne sankcije, ki morajo biti hkrati izvedljive in tudi učinkovite. V ta namen in v smislu zagotavljanja smotrne in racionalne porabe proračunskih sredstev pa menimo, da bi bilo smotno uvesti globe. Z globo, ki je določena v razponu, se kaznuje pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če so ponovno ugotovljene pomanjkljivosti pri izvajanju študentske prehrane ali kršitve pogodbe pri izvajanju študentske prehrane, storjene iz malomarnosti. Z globo se prav tako kaznuje odgovorna oseba pravne osebe ali samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, če stori prekršek. Odgovorna oseba je odgovorna za tisti prekršek, ki ga stori pri opravljanju poslov, za katere je pooblaščen pri pravni osebi, samostojnem podjetniku posamezniku oziroma posamezniku, ki samostojno opravlja dejavnost.

K 5. členu

Člen določa začetek veljavnosti predlaganega zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

6. člen

Upravičenci do subvencionirane študentske prehrane so vse osebe s statusom študenta, ki se izobražujejo na višjih strokovnih šolah in visokošolskih zavodih v Republiki Sloveniji ter niso zaposlene, ta status pa izkažejo s študentsko izkaznico, indeksom ali s potrdilom o vpisu, skupaj z osebnim dokumentom s fotografijo.

Upravičenci do subvencionirane študentske prehrane so tudi vsi študentje tujih univerz, ki v okviru mednarodnih izmenjalnih programov v Republiki Sloveniji opravljajo študijske obveznosti, ob pogoju recipročnosti.

7. člen

Upravičenci iz prejšnjega člena imajo pravico do enega subvencioniranega obroka za vsak delovni dan.

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka, imajo upravičenci pravico do subvencioniranih obrokov tudi za sobote in nedelje, če v tem času, v skladu s študijskim programom, opravljajo študijske obveznosti in to izkažejo s potrdilom, ki ga izda višja strokovna šola oziroma visokošolski zavod.

8a. člen

Izvajalec zaradi izvajanja subvencioniranja študentske prehrane vodi evidenco upravičencev do subvencionirane študentske prehrane, ki obsega osebno ime upravičenca, EMŠO, vpisno številko, način študija (redni ali izredni), podatke o študijskem programu s trajanjem tega programa, obdobje pravice do subvencioniranja študentske prehrane, število obrokov prehrane, do katerih je mesečno upravičen, ter število subvencioniranih obrokov prehrane, ki so bili izkoriščeni pri posameznem ponudniku za tekoči mesec. Izvajalec vodi tudi evidenco ponudnikov, ki obsega njegov sedež in poslovni naslov, odgovorno osebo, število subvencioniranih obrokov prehrane, višino prejetih zahtevkov z zneski subvencije za tekoči mesec in evidenco skupnih mesečnih obračunov subvencij po ponudnikih. O podatkih iz evidence mora izvajalec mesečno obveščati ministrstvo.

Ponudnik subvencionirane študentske prehrane vodi dnevno in mesečno evidenco izkoriščenih subvencij obrokov prehrane. O podatkih iz evidence mora ponudnik mesečno obveščati izvajalca.

Višje strokovne šole oziroma visokošolski zavodi so dolžni zaradi izvajanja subvencionirane študentske prehrane sporočati izvajalcu naslednje podatke: o statusu študenta, vpisno številko, način študija (redni ali izredni), podatke o študijskem programu s trajanjem tega programa za študenta, ki uveljavlja pravico do subvencije v skladu s tem zakonom.

8b. člen

Nadzor nad izvajanjem subvencionirane študentske prehrane obsega zlasti preverjanje namenske in racionalne porabe proračunskih sredstev v skladu s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, ter nadzor nad izvajanjem pogodb, sklenjenih s ponudniki subvencionirane študentske prehrane.

Če so pri nadzoru nad delom ponudnika subvencionirane študentske prehrane ugotovljene nepravilnosti, lahko izvajalec izreče naslednje ukrepe: pisni opomin, prepoved prodaje študentskih bonov za dobo najmanj enega in največ treh mesecev, prepoved izvajanja subvencionirane študentske prehrane za dobo najmanj enega meseca in največ šest mesecev ter odpoved pogodbe ponudniku študentske prehrane.

Pisni opomin se izreče, če so bile pri ponudniku ugotovljene pomanjkljivosti pri izvajanju študentske prehrane.

Prepoved prodaje študentskih bonov za dobo najmanj enega in največ treh mesecev se izreče za ponovno ugotovljene pomanjkljivosti pri izvajanju študentske prehrane ali kršitve pogodbe pri izvajanju študentske prehrane, storjene iz malomarnosti.

Prepoved izvajanja subvencionirane študentske prehrane za dobo najmanj enega meseca in največ šest mesecev se izreče za večkrat ponavljajoče se pomanjkljivosti pri izvajanju študentske prehrane ali ponavljajoče se kršitve pogodbe pri izvajanju študentske prehrane, storjene iz malomarnosti.

Odpoved pogodbe ponudniku študentske prehrane se izreče za kršitve pogodbe pri izvajanju študentske prehrane, storjene namenoma.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

* * *

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja (ZOPDCT)

Državni svet Republike Slovenije je na 22. seji 20. 1. 2010 določil besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

V letu 2000 je Državni zbor sprejel Zakon o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja (ZOPDCT), ki med drugim ureja pogoje za odvzem delov človeškega telesa za zdravljenje tako v primeru živih kot umrlih dajalcev. V zvezi s tem določa način privolitve za vsako skupino posebej - odrasle, mladoletne in osebe, ki nimajo poslovne sposobnosti in posledično ne morejo odločati o sebi. Zakon vsebuje tudi jasne organizacijske določbe o ureditvi dejavnosti na nacionalnem nivoju. S temi določbami in njihovo realizacijo Slovenija sodi med najbolj urejene države v Evropi in svetu ter sledi najsodobnejšim načelom in priporočilom tako Evropske komisije kot tudi Svetovne zdravstvene organizacije in drugih strokovnih komisij na področju pridobivanja delov človeškega telesa. Slovenija je v nacionalni organizacijski shemi uporabila način, s katerim je sposobna slediti razvoju, se učinkovito odzivati na hitrost razvoja ter

zagotavljati kakovost in tudi varnost na področju, ki je v mnogih drugih državah pogosto predmet zlorab.

Razkorak med povpraševanjem in ponudbo človeških organov za presaditve je v porastu povsod v svetu. Vse bolj tudi v Sloveniji, kljub prizadevanjem Zavoda RS za presaditve organov in tkiv Slovenija - transplant, strokovnih delavcev, odgovornih za področje presaditev v Sloveniji ter tudi Ministrstva za zdravje in Vlade Republike Slovenije za spodbujanje darovanja. Uvedeni so bili različni postopki za spodbujanje zadovoljevanja večjih potreb po človeških organih, namenjenih presaditvam. Potrebe po razpoložljivih organih so večje tudi zato, ker se je v zadnjem času ta del medicine v Sloveniji zelo razvil. Doseženi so bili zelo dobri rezultati. Pri presaditvi ledvic je Slovenija med najboljšimi v svetu in v Evropi po dolžini preživetja bolnikov in presadkov po presaditvi. Rezultati po presaditvi jeter in src so prav tako primerljivi z najboljšimi v Evropi in v svetu.

Dejavnost presaditve delov človeškega telesa je vezana na številne dejavnike, ki morajo biti medsebojno usklajeni. Čim bolj je razvita dejavnost, več bolnikov upa na tovrstno zdravljenje in posledično se jih vedno več uvršča na čakalno listo. Po zakonu in etičnih principih je potrebno poskrbeti za čakajoče in uporabiti vse možne metode za izboljšanje programov za presaditve.

Kot v večini evropskih držav, se tudi Slovenija sooča s potrebo po bolj sodobni zakonodaji glede na privolitev za darovanje za časa življenja. Glede na to, da je že v Zakonu o odvzemu delov človeškega telesa iz leta 2000 uzakonjena domnevna privolitev, ki pa se v praksi ne izvaja v celoti, bi bili potrebni prenova členov in enotno izražena dikcija o domnevni privolitvi v vseh členih, ki se nanašajo na opredelitev.

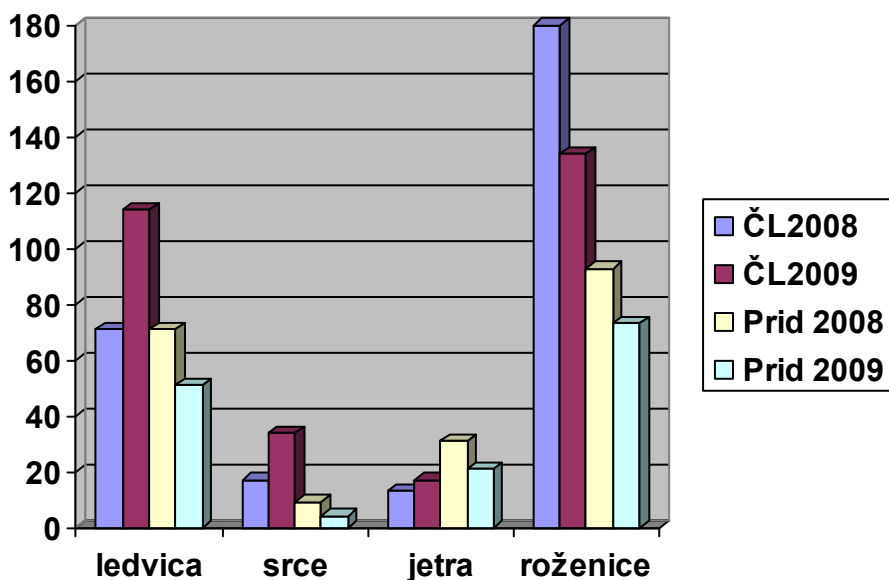
V omenjenem zakonu je zapisano tudi, da Slovenija zbira opredelitve za darovanje. Zaradi zapletenega sistema zbiranja izjav, ki se je v praksi izkazal za neuporabnega in nekoristnega, bi bilo potrebno uzakoniti register izjav proti darovanju, s katerim bi široki javnosti omogočili opredelitev proti in sledili sodobnim pristopom. Z zelo intenzivnim delom na predstavitvi dejavnosti in možnosti, ki jo zahtevajo prenovljeni členi v zakonu, bi se nadaljevala tradicija urejene države na področju darovanja in transplantacijske medicine.

Domnevna privolitev uzakonja, da je umrli posameznik opredeljen kot mrtvi možni darovalec, če za časa njegovega življenja ni bilo podanega izrecnega nasprotovanja postopkom za darovanje. Analizi vpliva domnevnega soglasja za darovanje, ki je objavljena v [Journal of Health Economics](#), 2006 in sta jo pripravila [Abadie](#) in [Gay](#) v 22 evropskih državah v 10-letnem obdobju, ugotavlja, da ima uzakonjena domnevna privolitev, v kombinaciji z drugimi pogoji, pozitiven in pomemben učinek na stopnjo darovanja organov. Razlike v drugih dejavnikih, pomembnih za darovanje organov, pojasnijo različno razvite programe za darovanje, odvisno od tega, koliko je katera država sposobna nadzorovati te dejavnike oz. vplivati na pogoje. Mednje sodijo razvitost in urejenost zdravstvenega sistema, višina nacionalnega dohodka, kulturni vidiki, izobraženost prebivalstva o tej temi in podobno.

Tudi druge raziskave o številu darovalcev in stopnji razvitosti programov za darovanje poudarjajo, da domnevna privolitev za darovanje organov pozitivno vpliva na pripravljenost posameznikov za darovanje lastnih organov po smrti in da je vključitev družine v odločitve na tem področju zelo pomembna. Slovenija je zelo aktivna na tem področju in tudi prenova členov v zakonu predvideva vključitev družine (Rithalia s sodelavci v [Health Technology Assessment](#), 2009, Allin in sodelavci v BMC Health Services Research, 2008). Poudariti je potrebno, kako pomembna je ta ureditev tako za družbo, za posameznika kot tudi za stopnjo socialne interakcije pri sprejemanju odločitev o darovanju.

1. Grafikon: Statistični podatki v Sloveniji glede na potrebe (bolniki, vpisani v čakalni seznam) in pridobljene organe.

Pri čakalnih listah za presaditve ledvic, jeter in srca se je število bolnikov zelo povečalo, izjema je le čakalna lista za roženice, ker smo v lanskem in letošnjem letu v Sloveniji pridobili več roženic kot prejšnja leta.



Trenutno ni mogoče zadostiti potrebam za ledvice, srca in roženice, kar vzbuja skrb. V transplantacijski medicini, kjer se kot zdravilo uporablja del človekovega telesa, namreč velja, da je vsaka država dolžna sama poskrbeti za svoje bolnike. V nobeni državi ne podarjajo organov v drugo državo. To se zgodi le izjemoma in zelo poredko - takrat, ko organov ne morejo uporabiti zaradi medicinskih ali tehničnih razlogov.

Najprej je potrebno urediti zakonodajo, nato pa še dodatne parametre, ki pomembno vplivajo na število pridobljenih mrtvih darovalcev, med katere sodijo primerna predstavitev dejavnosti in učinkovita organizacija na nivoju vsake donorske bolnišnice, vključno s primerno komunikacijo s svojci. Slovenija - transplant se vseh teh nalog zaveda in jih že v veliki meri izvaja oz. pripravlja ustrezne programe.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

Cilj predlaganega zakona je pregledna uzakonitev sistema domnevne privolitve darovalca za primer odvzema delov človeškega telesa po smrti. Pričakuje se, da bo pregleden in enostaven način ugotavljanja volje darovalca pozitivno vplival tudi na število opravljenih odvzemov delov človeškega telesa.

Predmet spremembe je poglavje o odvzemu delov telesa umrlega, kjer je sedaj uzakonjenih več vzporednih sistemov privolitve z različnim upoštevanjem volje svojcev. Med drugim je že sedaj v 15. členu uzakonjen sistem domnevne volje darovalca, ki pa je lahko problematičen s stališča izvedbe v praksi. Določba omogoča odvzem delov telesa, kadar oseba v to ni izrecno privolila, če odvzema ni izrecno prepovedala, razen če iz drugih okoliščin izhaja, da bi temu nasprotovala. Zaenkrat ni vzpostavljen sistem za evidentiranje izrecne prepovedi oziroma nasprotovanja

darovanju. Poleg tega je s stališča izvajalcev lahko problem preverjati druge okoliščine, iz katerih naj bi izhajalo nasprotovanje. Glede na sedanjo ureditev lahko vsak za časa življenja izrazi svoje nasprotovanje darovanju in s tem prepreči, da bo po smrti darovalec, vendar mora zaradi neobstoja tovrstne evidence v obliki registra, sam poskrbeti, da bo njegova volja izražena na tak način, da bo dostopna zdravstvenemu osebju po njegovi smrti. Pomembno je tudi dejstvo, da po sedanji ureditvi odvzem lahko prepreči oseba, ki je umrlemu blizu. Pri tem ni bistveno, da izrazi njej znano voljo pokojnika. Odvzem lahko prepreči tudi iz razloga, ker se sama z njim ne strinja. V tem primeru domnevna volja darovalca ni upoštevana.

Sprememba zakona uvaja sistem, ki ne zahteva izrecno izjavljene privolitve posameznika v zvezi z darovanjem delov telesa po smrti, upošteva pa izrecno izjavljeno nasprotovanje darovanju. Predlagan je sistem, po katerem so darovalci vsi državljani Republike Slovenije s prebivališčem v Republiki Sloveniji, s tem, da lahko posameznik prepreči odvzem delov njegovega telesa po smrti z izrecno pisno izjavo podano pri osebnem zdravniku. S tem, ko ima posameznik na enostaven način možnost izraziti svoje nasprotovanje in s tem ovreči domnevo privolitve, je korektno upoštevana njegova pravica odločati o svojem telesu za čas po smrti.

Bistvena sprememba je predlagana tudi glede upoštevanja volje svojcev. Predlagana ureditev izhaja iz predpostavke, da je ob domnevni privolitvi nepotrebno ugotavljati voljo svojcev. Pač pa je svojcem dana možnost ovreči domnevo privolitve, na način, da navedejo okoliščine, ki kažejo, da se umrla oseba za časa življenja ni strinjala z odvzemom delov človeškega telesa po smrti. S tem je dan poudarek na ugotavljanju volje umrle osebe, kar lahko ovrže domnevo privolitve.

Ob pričakovanem širokem krogu ljudi, za katere bo veljala domneva privolitve v odvzem delov telesa, je odveč ohranяти sistem izrecne privolitve. Ta sicer omogoča evidentiranje privolitev in upoštevanje izrecne volje posameznika, ki je niti svojci ne morejo ovreči, vendar koristi ne odtehtajo logistike, ki je potrebna za izvedbo sistema izrecne privolitve. Število opredeljenih darovalcev je namreč majhno in njihovega bistvenega povečanja ni realno pričakovati.

Vsa načela, ki jim sledi že osnovni tekst zakona, ostajajo nespremenjena.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Sprememba zakona predvidoma ne bo imela finančnih posledic. Morebiti se bodo povečali stroški Slovenija - transplanta v zvezi s seznanjanjem javnosti (promocijo), novi pa bodo stroški v zvezi z upravljanjem registra proti, vendar pa se hkrati pričakuje upad stroškov glede zbiranja privolitev darovalcev, saj slednjo obveznost predlog sprememb opušča.

4. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOST PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

4. 1 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

1. Tabela: Povprečno število pridobljenih mrtvih darovalcev na milijon prebivalcev v letu 2008.

Prikazujemo podatke v državah, ki so najpomembnejše članice Eurotransplanta - osrednje evropske institucije za izmenjavo organov, v kateri je članica tudi Slovenija. Podatki pokažejo izrazito bolj učinkovite sisteme, ki imajo uzakonjeno domnevno privolitev in register proti. Kot zadnja članica se je pridružila Eurotransplantu tudi Hrvaška, ki je v petih letih uspela dvigniti

število mrtvih darovalcev na milijon prebivalcev s 4,5 na 18,7, kar je enako število darovalcev na milijon prebivalcev, kot jih ima Slovenija. V zakonodajo je v letu 2005 uvedla domnevno privolitev in register proti.

Avstrija (register proti, Opt-out)		23.4
Belgija (register proti, Opt-out)		27.2
Nemčija (eksplicitno dovoljenje)		12.8
Češka (register proti)		19,1
Nizozemska (eksplicitno dovoljenje)		14.3
Eurotransplant povprečno		14.4
Slovenija (register Za)		18,7
Hrvaška (register proti)		18,7

1. Belgija

Zakon o odvzemu in transplantaciji organov z dne 13. junija 1986.

Zakon je razdeljen v štiri poglavja. Prvo poglavje zajema splošne določbe, drugo odvzem živemu dajalcu, tretje odvzem po smrti, četrto pa končne in kazenske določbe.

V 1. poglavju zakon o odvzemu in transplantaciji organov določa, da se določbe tega zakona nanašajo na odvzem organov ali tkiv iz človeškega telesa osebe darovalca z namenom presaditve teh organov ali tkiv v telo druge osebe - prejemnika, v terapevtske namene. Določbe tega zakona se ne nanašajo na prenos embrijev, odvzem in transplantacijo testisov in ovarijev, ter uporabo jajčec in sperme. Splošni del zakona tudi prepoveduje priskrbitev organov za plačilo, ne glede na voljo strank, ter določa, da transplantacija ne povzroči nastanka nobene pravice darovalca oziroma njegovih bližnjih sorodnikov do prejemnika.

V 3. poglavju zakon ureja odvzem po smrti. Ta poseg je dopustno opraviti pri osebah, ki so vpisane v Register prebivalstva in osebah, ki so več kot 6 mesecev vpisane v register tujcev, razen če se ugotovi, da je oseba izrazila nasprotovanje odvzemu. Za odvzem pri drugih osebah je potrebno izrecno soglasje.

Nasprotovanje odvzemu lahko izrazi le oseba, ki je dopolnila 18 let in je sposobna izražati svojo voljo. Če oseba še ni dopolnila 18 let, je pa sposobna izražati svojo voljo, lahko izrazi nasprotovanje odvzemu sama, ali pa za časa njenega življenja to storijo bližnji sorodniki, s katerimi skupaj živi. Če oseba še ni dopolnila 18 let in ni sposobna izražati svoje volje, lahko nasprotovanje odvzemu izrazijo za časa njenega življenja bližnji sorodniki, s katerimi živi. Če oseba ni sposobna izražati svoje volje zaradi svojega mentalnega stanja, lahko nasprotovanje za časa njenega življenja izrazi njen zakoniti zastopnik, varuh ali najbližji sorodnik.

Izraz »bližnji sorodnik« v tem Zakonu pomeni sorodnike »prve vrste« (angl. first degree) in zakonca, s katerim je darovalec živel.

Zdravnik odvzema ne sme opraviti, če je oseba za časa svojega življenja izrazila nasprotovanje odvzemu na zakonsko predviden ali kakršenkoli drug način, če mu je bilo to sporočeno. Če je nasprotovanje odvzemu izrazil bližnji sorodnik, ta izjava ni močnejša od izjave volje umrle osebe same.

Smrt darovalca ugotavljajo trije zdravniki, ki o tem sestavijo zapisnik. Zapisnik mora vsebovati ugotovljen čas smrti in metodo, po kateri je bila smrt ugotovljena. Te dokumente se v arhivu obdrži 10 let. Zdravniki, ki ugotavljajo smrt darovalca, ne smejo zdraviti prejemnika in tudi ne opraviti odvzema ali transplantacije. Zakon določa tudi posebne pogoje za odvzem iz oseb, ki so umrle nasilne smrti ali v sumljivih okoliščinah in sestavo posebnega zapisnika o takem odvzemu.

Zakon zapoveduje varovanje anonimnosti identitete darovalca in prejemnika.

V tem zakonu se je država tudi obvezala, da bo določila način izražanja nasprotovanja posmrtnemu odvzemu tkiv in organov za transplantacijo in tudi uredila dostop do teh informacij tako, da se bodo z njimi lahko seznanili zdravniki, ki tovrstne posege opravljajo. Tako so bili na podlagi tega zakona izdani še odloki, ki urejajo te probleme. Najpomembnejši je odlok z dne 30. oktobra 1986, ki natančno ureja način izjave nasprotovanja odvzemu.

2. Avstrija

Tematika transplantacije v Avstriji ni urejena v posebnem zakonu, ampak je bila z amandmajem leta 1982 uvrščena kot eno od poglavij v zvezni Zakon o bolnišničnih službah iz leta 1956. Poglavje F z naslovom Odvzem organov ali delov organov iz teles mrtvih oseb z namenom transplantacije, ki se nahaja v drugem delu zveznega zakona, zajema vsega skupaj le tri člene (62a - 62c) in ureja, kot je razvidno že iz samega naslova, le transplantacijo z mrtvih oseb. Tako prvi odstavek člena 62a določa, da je dovoljeno odvzeti organe ali dele organov pokojnim osebam zato, da bi se s transplantacijo rešilo življenje ali povrnilo zdravje druge osebe. Odvzem je prepovedan, če ima zdravnik v posesti izjavo, v kateri pokojnik ali njegov zakoniti zastopnik izraža nasprotovanje darovanju organov. Odvzem organov ne sme imeti za posledico skrunitve trupla, saj bi bilo to v nasprotju z dostojanstvom umrlega. Drugi odstavek tega člena določa, da mora smrt darovalca ugotoviti zdravnik in da ta zdravnik ne sme opraviti odvzema organov in transplantacije in tudi ne sme sodelovati pri teh posegih. V četrtem odstavku je vsebovana prepoved trgovanja z organi.

Člen 62b določa, da se pravica do informiranosti (gre za področje, ki ga ureja Zakon o varstvu osebnih podatkov) ne nanaša na podatke o darovalcu organov ali prejemniku, torej zagotavlja tajnost teh podatkov. Člen 62c vsebuje kazenske določbe.

3. Češka

Češka ureja postopke in pogoje v zvezi z darovanjem, odvzemom in presaditvijo organov in tkiv z zakonu iz leta 2002.

Odvzem organov in tkiv od umrlih darovalcev ureja v 2. poglavju zakona. Podrobneje predpisuje postopke ugotavljanja smrti.

Zdravnik, ki ugotavlja smrt, ne sme sodelovati pri odvzemu in presaditvi, prav tako ne sme zdraviti možnega prejemnika.

Odvzem organov in tkiv umrlega ni dovoljen, če je pokojna oseba v času življenja (v primeru mladoletne umrle osebe ali osebe, ki nima poslovne sposobnosti pa zakoniti zastopnik) na dokazljiv način nasprotovala odvzemu. Nasprotovanje lahko posameznik izrazi z vpisom v nacionalni register oseb, ki nasprotujejo odvzemu organov in tkiv. Nasprotuje lahko tudi tako, da v zdravstveni instituciji pred lečečim zdravnikom in pričo izjavi da nasprotuje posmrtnemu odvzemu. Za mladoletnika, ali poslovno nesposobne osebe izjavo o nasprotovanju poda zakoniti zastopnik v zdravstveni organizaciji pred lečečim zdravnikom in pričo. Takšno izjavo lahko da za časa življenja ali po smrti osebe, katero zastopa. Izjave o nasprotovanju, ki so dane pred lečečim zdravnikom in pričami se zapišejo v obliki zapisnika in vložijo v zdravstveno dokumentacijo osebe, zdravstvena organizacija pa v roku 3 dni en izvod pošlje v register oseb, ki nasprotujejo odvzemu organov in tkiv. Če ni ugotovljeno, da je umrla oseba za časa življenja dokazano nasprotovala odvzemu se šteje, da je v odvzem privolila.

Odvzem ni dovoljen, če je imela umrla oseba bolezen, ki bi lahko ogrozila zdravje ali življenje prejemnika in v primeru, ko je nemogoče ugotoviti identiteto umrlega.

Odvzem v primeru umrlega tujega državljana se lahko opravi le pod pogoji določenimi z mednarodnim sporazumom, ki zavezuje Češko.

Po odvzemu zdravnik v medicinsko dokumentacijo darovalca zabeleži kateri organi in tkiva so bili odvzeti ter namen njihove uporabe.

4. Hrvaška

Hrvaška ureja odvzem delov človeškega telesa za potrebe zdravljenja z zakonom iz leta 2004. V III. poglavju (od 21. do 25. člena) ureja odvzem delov telesa umrle osebe.

Deli telesa umrle osebe se lahko odvzamejo potem, ko je z gotovostjo v skladu z medicinskimi kriteriji na predpisan način ugotovljena njena smrt. Šteje se, da je nastopila smrt osebe, če je skladno z medicinskimi kriteriji in na predpisan način ugotovljeno prenehanje delovanja možganov. Smrt osebe, katere organi se lahko odvzamejo za presaditev, ugotavlja komisija treh zdravnikov. Zdravnik, ki sodeluje pri odvzemu in presaditvi delov telesa ali je odgovoren za možne prejemnike delov telesa, ne sme sodelovati v navedeni komisiji, ki ugotavlja možgansko smrt.

Deli telesa umrle osebe se smejo odvzeti zaradi presaditve samo, če darovalec za časa življenja ni temu nasprotoval v pisni obliki. Pisno izjavo o nedarovanju da polnoletna oseba, sposobna za razsojo, izbranemu zdravniku v primarnem zdravstvenem varstvu. Za polnoletno osebo, ki ni sposobna za razsojo, pisno izjavo o nedarovanju, potrjeno s strani notarja, da zakoniti zastopnik oziroma skrbnik. Slepa oseba, gluha oseba, ki ne zna brati, nema oseba, ki ne zna pisati, in gluhoslepa oseba da izjavo o nedarovanju v obliki notarskega zapisa ali s pred dvema pričama izkazano izjavo o imenovanju poslovno sposobne osebe, ki bo v njenem imenu dala izjavo o nedarovanju.

Svojo izjavo o nedarovanju lahko posameznik v vsakem trenutku prekliče. Pisno izjavo o nedarovanju izbrani zdravnik primarnega zdravstvenega varstva dostavi ministrstvu za zdravstvo, ki to izjavo hrani, podatki iz nje pa se vnašajo v listo nedarovalcev. Podatki o nedarovalcih so poklicna skrivnost.

Vsebina obrazca, način in postopek dostavljanja, način vodenja evidence ter postopek preklica izjave o nedarovanju so predpisani s pravilnikom ministra za zdravstvo. Deli telesa umrle osebe, ki ni državljan Republike Hrvaške oziroma nima stalnega prebivališča v Republiki Hrvaški, se smejo odvzeti zaradi presaditve, ko na to v pisni obliki pristane zakonec, zunajzakonski partner, polnoletni otrok, starš, polnoletni brat ali sestra umrle osebe.

Deli telesa umrle mladoletne osebe in umrle polnoletne osebe, ki ni imela sposobnosti razsoje, se lahko odvzamejo zaradi presaditve samo, če na to v pisni obliki pristaneta oba starša, če sta še živa, ali njen zakoniti zastopnik oziroma skrbnik.

5. Svet Evrope

5.1. Resolucija o uskladitvi zakonodaj držav članic na področju odvzema, vsaditve in transplantacije človeških substanc (Resolution (78) 29 on Harmonisation of legislation of member states to removal, grafting and transplantation of human substances), sprejeta v Odboru ministrov Sveta Evrope 11. 5. 1978. Končni tekst je bil sprejet na tretji konferenci evropskih ministrov za zdravstvo v Parizu novembra 1987.

Namen Resolucije je zaščititi posameznikove pravice in svoboščine, preprečiti trgovino s človeškimi organi, razviti informacijsko politiko in pospešiti sodelovanje med državami članicami. Prvo poglavje z naslovom Posameznikove pravice in svoboščine ureja odvzem živim in mrtvim osebam ter določa pogoje za transplantacijo, tako da pri tem niso kršene človekove pravice.

Odvzem z mrtve osebe se ne sme opraviti proti volji ali domnevni volji te osebe. Države članice pa lahko določijo če in pod katerimi pogoji (na primer z upoštevanjem volje pokojnikovih najbližjih sorodnikov) se odvzem lahko opravi tudi brez izraženega soglasja pokojnika. Ukrepe za ugotavljanje soglasja določijo države članice same. Če je bil pokojnik nesposoben izraziti svojo voljo, se lahko zahteva soglasje njegovega zakonitega zastopnika.

Odvzem se lahko opravi le po smrti. Smrt ugotavlja najmanj en zdravnik v skladu z metodami sodobne znanosti (resolucija navaja sprejeto stališče glede definicije smrti: popolna in nepovrnljiva izguba vseh možganskih funkcij). Zdravnik, ki ugotovi smrt ne sme sodelovati pri transplantaciji. Kljub tej določbi pa resolucija državam članicam dopušča možnost, da v primeru, ko drugih zdravnikov ni na razpolago, določijo, da se odvzem sme opraviti, če gre za manjše operacije. Identiteta darovalca prejemniku organa ne sme biti razkrita, prav tako ne sme biti razkrita identiteta prejemnika darovalčevim svojcem.

Odvzem živim osebam je treba kar se da omejiti in po možnosti izključiti. Živim osebam smejo biti načeloma odvzete samo obnovljive substance. Ta termin v resoluciji zajema le kožo in kostni mozeg. Kljub temu pa sme biti živemu darovalcu odvzeta ena od ledvic, če gre za presaditev genetičnemu sorodniku, pod pogojem, da dializa in alternativne tehnike niso izvedljive, primeren organ mrtvega darovalca pa ni na voljo, ali če ima uporaba organa živega darovalca z medicinskega stališča daleč večje prednosti kot uporaba organa mrtve osebe.

Odvzem je mogoče opraviti le odraslim osebam, ki so sposobne dati soglasje. To soglasje mora biti svobodno. Poslovno nesposobnim osebam se odvzem ne sme opraviti, razen v izjemnih primerih (ko je to upravičeno na terapevtski osnovi prejemnika) in če gre za tkiva, ki so sposobna obnavljanja. Potrebno je soglasje zakonitega zastopnika in soglasje darovalca, če slednji lahko razume, za kaj gre. Ena ledvica se, kot že rečeno, lahko odvzame le za presaditev bližnjemu genetskemu sorodniku. Pri tem mora za poseg dati soglasje darovalec, če ja za to

zmožen, sicer pa njegov zakoniti zastopnik. Odvzem ni dopusten, če predstavlja precejšnje in predvidljivo tveganje za življenje ali zdravje darovalca. Izjemoma je dopustna transplantacija organa, ki je bil osebi odvzet iz terapevtskih razlogov, če ta oseba s tem soglaša. V vseh primerih mora biti zagotovljena anonimnost darovalca in prejemnika.

V drugem poglavju resolucija prepoveduje trgovanje z organi in določa, da odškodnina za izgubljeni dobiček in ostale stroške, ki so nastali zaradi odvzema, ne predstavlja trgovine. V naslednjih poglavjih so določeni kriteriji za uporabo organov, institucije, ki izvajajo odvzem in transplantacijo, informacijska politika, itd.

5.2. V Strasbourgu je bil 24. januarja 2002 sprejet Dodatni protokol o presaditvi človeških organov in tkiv h Konvenciji o človekovih pravicah v zvezi z biomedicino. Republika Slovenija je dodatni protokol ratificirala decembra 2005. Dodatni protokol velja od 01.05.2006 in med drugim ureja tudi odvzem organov in tkiv pri umrlih osebah. V 17. členu določa, da se smejo organi ali tkiva odvzeti iz telesa umrle osebe samo takrat, ko sta pridobljena privolitev ali dovoljenje, zahtevana z zakonom. Odvzem se ne more izvršiti, če je umrla oseba temu nasprotovala.

6. Svetovna zdravstvena organizacija

Vodilna načela o transplantaciji človeških organov iz leta 1991:

V preambuli je določen namen Vodilnih načel - nuditi urejeno in etično transplantacijo. Definiran je tudi pojem človeškega organa, kot se pojavlja v tem besedilu, in sicer človeški organ pomeni organ ali tkivo, ne pa reprodukcijskega materiala ali reprodukcijskih tkiv, kot so embrii, jajčeca, sperma, ovarijski in testisi, in tudi ne krvi ali sestavin krvi, namenjenih transfuziji. V nadaljnjem besedilu je zajeta prepoved trgovanja s človeškimi organi, možnost povrnitve stroškov in varstvo mladoletnikov in drugih »ranljivih« oseb.

Organe je dopustno odvzeti za transplantacijo živim in mrtvim darovalcem le v skladu s sledečimi Vodilnimi načeli:

Prvo načelo določa, da se smejo organi odvzeti iz trupel mrtvih oseb le, če so pridobljena vsa zakonsko določena soglasja in če ni razloga, ki bi dal misliti, da je pokojni odvzemu nasprotoval. Po drugem načelu zdravniki, ki ugotovijo smrt, ne smejo neposredno sodelovati pri odvzemu in transplantaciji in tudi ne biti odgovorni za nego bodočih prejemnikov.

Po tretjem načelu se, če je le mogoče, transplantacija opravi z organi mrtvih darovalcev, kljub temu pa odrasli živi ljudje lahko darujejo organe, vendar praviloma le za transplantacijo genetskim sorodnikom. Izjeme so možne pri darovanju kostnega mozga in drugih obnovljivih tkiv. Za odvzem odraslemu živemu darovalcu je potrebno njegovo soglasje, ki mora biti svobodno in ne pod vplivom sile ali grožnje. Darovalec se mora tudi zavedati resnosti soglasja za poseg, ki ga daje. Četrto načelo prepoveduje odvzem živemu mladoletniku, vendar so v nacionalnih pravih dopustne posamezne izjeme od tega načela, če gre za obnovljiva tkiva. Kot peto načelo je navedena prepoved trgovanja z organi, kot šesto pa prepoved oglaševanja ponudbe organov z namenom plačila ali ponujanja plačila za organe. Zdravniki ne smejo opraviti posega, če sumijo, da je bil organ pridobljen na nedovoljen način - s trgovino, in tudi ne smejo sprejemati nagrad za take posege, ki presegajo vrednost določene tarife, kar določata sedmo in osmo načelo. Zadnje, deveto načelo, v skladu z načelom pravičnosti in enakosti zahteva, da morajo biti darovani organi dostopni pacientom na podlagi potreb zdravljenja in ne na finančni ali kakšni drugi osnovi.

4. 2 Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Člen 152(4)(a) Pogodbe določa, da lahko ES sprejme usklajevalne ukrepe za zagotovitev varnosti in kakovosti organov. V istem členu (152(2)) je navedeno, da mora dejavnost Skupnosti dopolnjevati nacionalne politike za izboljšanje javnega zdravja. Skupnost mora spodbujati sodelovanje med državami članicami na področjih iz tega člena in po potrebi zagotavljati podporo njihovim dejavnostim. Države članice morajo pri tem sodelovati s Komisijo in usklajevati svoje politike in programe. Komisija lahko skupaj z državami članicami sprejme kakršne koli pobude, ki so lahko uporabne ali potrebne za spodbujanje takšnega usklajevanja.

Komisija je 31. maja 2007 sprejela sporočilo o darovanju in presajanju organov. To sporočilo in zadevna presoja učinka sta navajala številne predloge za ukrepe na ravni Skupnosti in držav članic. Ukrepi so oblikovani tako, da pripomorejo k večjemu številu darovalcev organov v EU ter zagotovijo kakovost in varnost postopkov. Sporočilo je predlagalo dvojni mehanizem ukrepanja: akcijski načrt, ki krepí usklajevanje in sodelovanje med državami članicami, ob njem pa pravni instrument, ki določa skupne zahteve glede kakovosti in varnosti.

Na podlagi tega je Komisija 8. decembra 2008 sprejela pomembne ukrepe za varno in kakovostno darovanje organov in akcijski načrt v desetih točkah za okrepitev sistemov za darovanje in presajanje organov v sodelovanju z državami članicami. Predlog Direktive in akcijski načrt obravnavata tri ključne točke: boljša kakovost in varnost organov v Evropi, večja razpoložljivost organov ter učinkovitejši in dostopnejši mehanizmi za presaditve.

Predlog direktive Evropskega parlamenta in sveta o standardih kakovosti in varnosti človeških organov, namenjenih za presaditev

Direktiva postavlja jasen pravni okvir za darovanje in presajanje organov v Evropski uniji. Konkretno to pomeni, da se v vsaki državi članici ustanovi ali določi pristojni nacionalni organ, ki bo skrbel za izpolnjevanje kakovostnih in varnostnih standardov EU. Ti standardi vključujejo vzpostavitev mehanizmov za sledljivost človeških organov in poročanje o hudih neželenih pojavih in odzivih. Zaradi lažje izmenjave človeških organov bo zbiranje podatkov o posebnih lastnostih organov standardizirano. Nacionalni programi bodo zagotovili nenehno spremljanje uspešnosti ter s tem izboljšali postopke in dognanja. Direktiva naj bi omogočila doseg čim manjšega tveganja za prejemnika presajenega organa in čim boljše dodeljevanje organov po Evropski uniji.

Akcijski načrt v desetih točkah

Akcijski načrt (2009–2015) je šestletni načrt z desetimi prednostnimi ukrepi, ki se spoprijemajo s tremi ključnimi izzivi pri darovanju in presajanju organov v Evropi. Ti so: boljša kakovost in varnost organov v Evropi, večja razpoložljivost organov ter učinkovitejši in dostopnejši mehanizmi za presaditve. Akcijski načrt je namenjen spodbujanju skupnih ukrepov in lažjemu usklajevanju z državami članicami. To bo mogoče doseči z različnimi mehanizmi, kot sta izmenjava dobrih praks ali doseganje vseevropskih dogovorov o posebnih vprašanjih. Eno od prednostnih področij pri darovanju organov je na primer izboljšanje znanja in komunikacijskih spretnosti zdravstvenih delavcev in skupin za podporo pacientom. Drugo ključno področje je izmenjava izkušenj pri uporabi koordinatorjev presaditev in darovanja organov za povečanje števila razpoložljivih organov.

Direktiva 2004/23/ES Evropskega parlamenta in sveta o določitvi standardov kakovosti in varnosti, darovanja, pridobivanja, testiranja, predelave, konzerviranja, shranjevanja in razdeljevanja človeških tkiv in celic

Sprejeta je bila dne 31. marca 2004 zagotavlja osnovni okvir za pridobivanje celic in tkiv v Evropski uniji. Direktiva določa standarde kakovosti in varnosti človeških in tkiv in celic z namenom, da bi se zagotovila visoka raven varovanja zdravja ljudi, in s tem postavlja merila EU v zagotavljanju kakovosti in varnosti pri zdravljenju ljudi z uporabo človeških tkiv in celic. Direktiva z določitvijo minimalnih standardov v državah članicah EU zmanjšuje obstoječe razlike pri preskrbi s človeškimi tkivi in celicami, namenjenimi za zdravljenje med posameznimi državami in izboljšuje preskrbo z njimi. Ne zajema raziskav, v katerih se uporabljajo človeška tkiva in celice, niti ne posega v odločitve držav članic o uporabi ali neuporabi katere koli določene vrste človeških celic, kot so izvirne celice.

Direktiva je bila v slovensko zakonodajo implementirana z Zakonom o varnosti in kakovosti človeških tkiv in celic, namenjenih za zdravljenje (ZKVČTC) (Uradni list RS, št. [61/2007](#)).

5. DRUGE POSLEDICE ZAKONA

Zakon, razen na sistem ugotavljanja volje darovalca za odvzem delov telesa po smrti in s tem povezano vzpostavitev evidenc, nima drugih posledic.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

13. člen se spremeni tako, da se glasi:

Deli človeškega telesa umrle osebe se smejo odvzeti zaradi presaditve, razen v primeru, če se je oseba za časa življenja pisno opredelila proti darovanju delov človeškega telesa.

Pisno opredelitev proti darovanju delov človeškega telesa (v nadaljevanju: izjava proti) lahko poda polnoletna oseba pred osebnim zdravnikom. Osebni zdravnik opredelitev proti darovanju takoj evidentira z uporabo kartice zdravstvenega zavarovanja v registru oseb, ki so podale izjavo proti (v nadaljevanju: Register proti), ki ga upravlja Zavod Republike Slovenije za presaditve organov in tkiv (v nadaljevanju: Slovenija - transplant). Oseba, ki je podala izjavo proti, lahko v kateremkoli trenutku svojo izjavo pisno prekliče na enak način, kot jo je podala. V primeru pisnega preklica izjave proti, osebni zdravnik osebo, ki je podala preklic, takoj izbriše iz Registra proti.

Kadar oseba ne more dati izjave iz prejšnjega odstavka pisno, lahko da izjavo tudi ustno v prisotnosti osebnega zdravnika in ene polnoletne priče, kar je treba dokumentirati pisno na enak način kot izjave iz prejšnjega odstavka, s tem, da izjavo podpišeta priča in osebni zdravnik ter navedeta razlog nezmožnosti.

Osebni zdravnik izjave proti in preklice teh izjav takoj posreduje Slovenija – transplantu, ki te izjave hrani trajno. V primeru, ko umrla polnoletna oseba za časa življenja ni podala izjave proti, velja domneva, da se je z odvzemom strinjala in se ji po smrti lahko odvzame dele človeškega telesa zaradi presaditve, po predhodno opravljenem pojasnilu pacientovemu zdravstvenemu pooblaščenцу, če ga oseba ima in je ta dosegljiv, oziroma njenim najbližjim svojcem, če so ti dosegljivi.

Ne glede na prejšnji odstavek se odvzem delov človeškega telesa ne opravi, če po prejemu pojasnilu najbližji svojci ali pacientov zdravstveni pooblaščenec izrecno pisno nasprotujejo odvzemu delov človeškega telesa in navedejo okoliščine, ki kažejo, da se umrla oseba za časa življenja ni strinjala z odvzemom delov človeškega telesa po smrti.

Najbližji svojci umrlega so po tem zakonu določeni v naslednjem izključujočem vrstnem redu:

- zakonec, zunajzakonski partner ali partner iz registrirane istospolne partnerske skupnosti,
- polnoletni otroci oziroma posvojenci,
- starši, oziroma posvojitelji,
- polnoletni bratje ali sestre,
- stari starši,
- polnoletni vnuki,

Podatke o najbližjih svojcih je potrebno v razumnem času pridobiti na podlagi informacij, ki jih dajo sorodniki umrlega ali osebe, s katerimi je umrl živel.

Z navodilom, ki ga izda minister za zdravje, se določijo obrazec izjave proti ter preklica izjave proti, obrazec izjave o nasprotovanju zdravstvenega pooblaščenca ali najbližjih svojcev, postopek zbiranja izjav ter pošiljanja Slovenija - transplantu, način ugotavljanja dosegljivosti najbližjih svojcev v razumnem času, način evidentiranja v Registru proti ter način ugotavljanja vpisa v Register proti po smrti možnega mrtvega darovalca.

2. člen

14. člen se spremeni tako, da se glasi:

Ne glede na določbo 13. člena se deli človeškega telesa umrle osebe, ki ni državljan Republike Slovenije, ali osebe, ki v Republiki Sloveniji nima stalnega prebivališča, smejo odvzeti zaradi presaditve samo pod pogojem, kadar na to pisno privoli najbližji svojci, kot so določeni v 13. členu.

Pisno privolitev iz prejšnjega odstavka izvajalec zdravstvenih storitev posreduje Slovenija - transplantu, ki pisne privolitve hrani trajno.

3. člen

15. člen se spremeni tako, da se glasi:

Ne glede na določbo 13. člena se deli telesa umrle mladoletne osebe, ki ni pridobila popolne poslovne sposobnosti, in polnoletne osebe, ki ji je s sklepom sodišča odvzeta poslovna sposobnost, smejo odvzeti zaradi presaditve samo v primerih, ko v to pisno privoli njen zakoniti zastopnik.

Pisno privolitev iz prejšnjega odstavka izvajalec zdravstvenih storitev posreduje Slovenija - transplantu, ki pisne privolitve hrani trajno.

4. člen

17. člen se spremeni tako, da se glasi:

Slovenija transplant z namenom ugotavljanja privolitve v odvzem delov človeškega telesa upravlja naslednje zbirke osebnih podatkov:

Register proti, ki vsebuje naslednje podatke:

- ZZZS številko,
- ime in priimek osebe,
- stalno prebivališče osebe,
- rojstni datum osebe,
- ime in priimek ter šifra zdravnika, pred katerim je podana izjava,
- datum izjave.

Zbirko izjav proti in preklica izjave proti, ki vsebuje naslednje podatke:

- ZZZS številko,
- ime in priimek osebe,
- stalno prebivališče osebe,
- rojstni datum osebe,
- ime in priimek ter šifra zdravnika, pred katerim je podan preklic izjave,
- ime in priimek, stalno prebivališče ter rojstni datum priče, v primeru, ko je dana izjava pred pričo
- datum podpisa izjave proti ali preklica izjave proti.

Zbirko izjav pacientovih zdravstvenih pooblaščenцев in svojcev o izrecnem pisnem nasprotovanju odvzemu, ki vsebuje naslednje podatke:

- ZZZS številko,
- ime in priimek osebe,
- stalno prebivališče osebe,
- rojstni datum osebe,
- ime in priimek pacientovega zdravstvenega pooblaščenca ali svojca,
- stalno prebivališče pacientovega zdravstvenega pooblaščenca ali svojca,
- datum rojstva pacientovega zdravstvenega pooblaščenca ali svojca,
- datum podpisa izjave.

Zbirko izjav svojcev o privolitvi v odvzem delov telesa pokojniku, ki ni državljan Republike Slovenije ali nima stalnega prebivališča na teritoriju Republike Slovenije, ki vsebuje naslednje podatke:

- ime in priimek osebe,
- stalno prebivališče osebe,
- rojstni datum osebe,
- ime in priimek svojca,
- datum rojstva svojca,
- stalno prebivališče svojca,
- razmerje svojca do darovalca,
- datum podpisa izjave.

Zbirko izjav zakonitih zastopnikov o pisni privolitvi v odvzem delov telesa pokojnikom, ki v času smrti niso bili popolnoma poslovno sposobni, ki vsebuje naslednje podatke:

- ZZZS številko,
- ime in priimek osebe,
- stalno prebivališče osebe,
- rojstni datum osebe,

- ime in priimek zakonitega zastopnika,
- rojstni datum zakonitega zastopnika,
- stalno prebivališče zakonitega zastopnika,
- razmerje zakonitega zastopnika do darovalca,
- datum podpisa izjave.

Dostop do podatkov iz evidenc iz tega člena ima po smrti darovalca pooblaščen koordinater, ki ga imenuje Slovenija - transplant.

Z navodilom, ki ga izda minister, se določijo pogoji za imenovanje koordinatorjev.

5. člen

V 19. členu zakona se besedilo »Zavod Republike Slovenije za presaditve organov in tkiv (v nadaljnjem besedilu: Slovenija-transplant)« nadomesti z besedilom »Slovenija-transplant«.

6. člen

S tem zakonom se razveljavi osma alineja tretjega odstavka 26. člena Zakona o pacientovih pravicah (ZPacP) (Uradni list RS, št. 15/2008).

7. člen

Ta zakon začne veljati 1.1.2011.

III. OBRAZLOŽITEV POSAMEZNIH ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

K 1. členu

V 13. členu predlog novele zakona uveljavlja domnevno privolitev, pri čemer upošteva, da se posameznik lahko pisno opredeli proti darovanju. V tem primeru se bo njegova izjava evidentirala v Registru proti. Tako je dovoljeno polnoletni osebi odvzeti dele telesa zaradi presaditve v vsakem primeru, razen, kadar se je oseba za časa življenja pisno opredelila proti. Takšna ureditev omogoča, da se s pripravami za odvzem dela telesa zaradi presaditve začne takoj, ko se na predpisan način ugotovi smrt darovalca. Spremenjeni zakon uveljavlja domnevno privolitev le glede polnoletnih slovenskih državljanov in pri tem postavlja strožjo starostno mejo kot Zakon o pacientovih pravicah, ki šteje, da je že oseba, stara 15 let, sposobna odločati o sebi.

Po obstoječem zakonu je možno odvzeti organe zaradi presaditve osebi, katere privolitev je evidentirana na kartici zdravstvenega zavarovanja, ali osebi, ki je imetnik posebne izkaznice Rdečega križa, kar zaradi neenotne prakse lahko pripelje do zmede. Predlagana zakonska sprememba uvaja enoten sistem evidentiranja izjav proti. Vsaka polnoletna oseba se lahko pisno opredeli proti darovanju pred svojim osebnim zdravnikom, to pa se evidentira z uporabo kartice zdravstvenega zavarovanja v Registru proti. Register proti upravlja Slovenija - transplant. Oseba lahko izjavo vedno pisno prekliče, kar se zabeleži na enak način, kot jo je podala. V primeru nesposobnosti podati pisno izjavo, je dana možnost ustne izjave pred osebnim zdravnikom in pričo, kar se ravno tako pisno dokumentira. Pisne izjave osebni zdravnik takoj posreduje Slovenija - transplantu, ki tudi upravlja z Registrom proti.

Ob obstoju trenutne ureditve je število oseb, ki so se opredelile, da bi želele postati darovalci, precej majhno. To gre deloma pripisati dejstvu, da gre pri opredelitvi za darovanje pravzaprav za soočanje z lastno smrtnostjo, drugi razlog pa je verjetno ta, da postopek opredelitve za

darovanje pri hitrem ritmu vsakdana predstavlja dodatno birokratsko delo, ki se ga kar najraje ogibamo. Tako bi domneva, da je vsaka oseba darovalec, predstavljala možnost, da se osebi ne bi bilo potrebno soočati z razmišljanjem o minljivosti življenja in se izpostavljati stresnim situacijam, a bi kljub temu imela možnost slediti večinskemu pritrdilnemu prepričanju o koristnosti darovanja organov. Ljudje v splošnem v veliki večini želijo biti darovalci, a se jim zdijo postopki za to preveč komplicirani, saj se jim zdijo vsi obiski zdravnikov, uradnikov in čakanje, ki spremlja še tako banalne postopke v birokratskem svetu popolnoma odveč. Tako splošna domnevna privolitev, če se oseba pisno ne izreče proti, predstavlja bistveno poenostavitev sistema pridobivanja darovalcev.

Odvzem delov telesa je dopusten, če umrla oseba temu ni pisno nasprotovala. Pred odvzemom je potrebno opraviti pojasnilni pogovor s pacientovim zdravstvenim pooblaščenecem, če ga oseba ima, oziroma z njegovimi najbližjimi svojci, če so ti dosegljivi. Pojasnilni razgovor s svojci predstavlja pomemben del postopka darovanja delov človeškega telesa. Omogoča, da se bližnji umrlega seznani s samim potekom odvzema organov in se jih na to ustrezno pripravi, po drugi strani pa predstavlja pomembno priložnost za zdravstvenega delavca, da se seznani z načinom življenja in pridobi relevantne zdravstvene informacije o umrli osebi, ki so potrebne za odločitev o primernosti za darovanje. Do določene meje predstavlja terapijo in možnost, da se bližnji seznani s pomembnostjo darovanja, ki glede na vsakdanje pomanjkanje ustreznih organov, predstavlja eno izmed najbolj altruističnih dejanj, ki jih človek lahko ponudi drugim. Prav zato je bistvena predpostavka za kvaliteten razgovor razlaga okoliščin smrti in s tem njeno razumevanje. V razgovoru si je potrebno vzeti dovolj časa, da svojci razumejo pomen darovanja. Za vodenje razgovora je potrebno uporabiti znanje in izkušnje psihološke stroke, opravi se na jasn in strokoven način. Razgovor predstavlja dolžnost, ki jo zdravstveni delavec mora opraviti in na drugi strani pravico svojcev do jasne in strokovno poštene informacije. Razgovor hkrati predstavlja možnost, da se zdravstveni pooblaščenec oziroma svojci pisno izrečejo proti darovanju in navedejo relevantne okoliščine, ki kažejo na to, da se umrla oseba za časa življenja ni strinjala z odvzemom delov človeškega telesa po smrti.

Spremenjeni zakon navaja osebe, s katerimi je potrebno opraviti pojasnilni razgovor. V primeru, da ima oseba pacientovega zdravstvenega pooblaščenca, se obvesti njega, ki po Zakonu o pacientovih pravicah v času, ko je oseba nesposobna odločati o sebi, odloča o njegovih pravicah. V primerih, ko umrli ni imel pacientovega zdravstvenega pooblaščenca, pa se obvešča njegove najbližje svojce po izključujočem vrstnem redu. Kdo so njegovi najbližji svojci, se izve na podlagi informacij, ki jih podajo sorodniki umrlega oziroma osebe s katerimi je umrl živel.

Vse nadaljnje organizacijske postopke glede ravnanja z izjavami proti darovanju - obrazec na katerem se izjava poda, postopek zbiranja in pošiljanja Slovenija - transplantu, način ugotavljanja dosegljivosti najbližjih svojcev, način evidentiranja na kartici zdravstvenega zavarovanja in ugotavljanja vpisa v register - uredi minister, pristojen za zdravstvo, z navodilom. Tako se zagotavljata strokovnost in preglednost podatkovnih baz, ki sta pomembni za varstvo osebnih podatkov.

K 2. členu

Domnevna privolitev ne velja za umrle osebe, ki niso bile državljani Republike Slovenije, oziroma osebe, ki v Republiki Sloveniji niso imele stalnega prebivališča, torej za tiste osebe, ki so se na njenem področju zadrževale zgolj začasno. V tovrstnih primerih je mogoče dele telesa zaradi presaditve odvzeti le v primerih, kadar na to pisno privolijo najbližji svojci. Najbližji svojci so določeni v izključujočem vrstnem redu v spremenjenem 13. členu zakona. Takšna omejitev je potrebna, saj predstavlja odvzem delov telesa poseg v osebno sfero posameznika. Osebe, ki

niso slovenski državljani in v Republiki Sloveniji nimajo stalnega prebivališča, ne morejo biti podvržene domnevi, ki jo uvaja slovensko pravo.

Ko izvajalec zdravstvenih storitev pridobi pisno privolitev najbližjih svojcev, jo posreduje Slovenija - transplantu, ki jih mora hraniti trajno.

K 3. členu

17. člen ureja pravila o odvzemu delov telesa umrle mladoletne oziroma poslovno nesposobne osebe. 56. člen Ustave Republike Slovenije pravi, da otroci uživajo posebno varstvo in skrb. In nadalje, da človekove pravice in temeljne svoboščine uživajo otroci v skladu s svojo starostjo in zrelostjo. Ena izmed človekovih pravic in temeljnih svoboščin je tudi pravica do samoodločbe, ki vključuje pravico do svobodnega odločanja o samem sebi. Poslovno nesposobna oseba ni sposobna veljavno izraziti svoje volje, tako je za odvzem delov njenega telesa kakor tudi za odvzem pri mladoletnih osebah potrebno pridobiti pisno privolitev njenega zakonitega zastopnika. Pisna privolitev predstavlja varovalo, da se ne bi izkoriščalo nerazumevanja in nesposobnosti sprejemanja tehtnih in odgovornih odločitev s strani za to še nepripravljenih oseb.

Ko izvajalec zdravstvenih storitev pridobi pisno privolitev najbližjih svojcev, jo posreduje Slovenija - transplantu, ki jih mora hraniti trajno

K 4. členu

14. člen predloga zakona določa vsebinska določila glede Registra proti, Evidence izjav o preklicu izjave proti, Evidence izjav pacientovih zdravstvenih pooblaščenecv in svojcev umrle osebe, da se umrla oseba za časa življenja ni strinjala z odvzemom delov človeškega telesa po smrti, Evidence izjav svojcev o privolitvi v odvzem delov telesa umrle osebe, ki ni državljan Republike Slovenije ali nima stalnega prebivališča na teritoriju Republike Slovenije, in Evidence izjav zakonitih zastopnikov o pisni privolitvi v odvzem delov telesa umrle osebe, ki v času smrti ni bila popolnoma poslovno sposobna. Določa podatke, ki morajo biti vpisani vanje. To omogoča predvidljivost vsebine evidenc in s tem varnost osebnih podatkov. Dodatno varnost osebnih podatkov omogoča tudi določba, da ima dostop do podatkov v evidencah po smrti darovalca pooblaščen koordinatorski center, ki ga imenuje Slovenija - transplant. To omeji dostop le na točno določene osebe in s tem zagotavlja dodatno zaščito. V primeru, da oseba svojo izjavo proti darovanju prekliče, se njena izjava izbriše iz Registra proti in tako oživi domnevna privolitev glede darovanja organov.

K 5. členu

S spremembo je Slovenija-transplant prvič omenjen že v 13. členu. Posledično je potrebno spremeniti besedilo 19. člena, kjer je bila doslej prva omemba tega zavoda.

K 6. členu

Osma alineja tretjega odstavka 26. člena Zakona o pacientovih pravicah (ZPacP) (Uradni list RS, št. 15/2008) določa pacientovo privolitev glede darovanja organov, tkiv ali celic v času življenja in po smrti, ki ga ureja poseben zakon. Ta določba zakona se razveljavi, saj novi predlog zakona uvaja domnevno privolitev.

K 7. členu

Določba, ki določa začetek veljavnosti zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

13. člen

Deli človeškega telesa umrle osebe se smejo odvzeti zaradi presaditve, če je darovalec pred smrtjo v to privolil in je njegova pisna privolitev uradno evidentirana.

Pisna privolitev iz prejšnjega odstavka se opravi pred pooblaščen osebno organa ali organizacije, ki ima pooblastilo za aktivnosti na področju pridobivanja darovalcev delov človeškega telesa zaradi presaditve. S privolitvijo darovalca se lahko njegova pisna privolitev uradno evidentira tudi na kartici zdravstvenega zavarovanja.

Na podlagi pisne privolitve iz prvega in drugega odstavka tega člena, se lahko darovalcu ob smrti odvzame del človeškega telesa po predhodnem obvestilu najbližjih svojcev darovalca.

Z navodilom, ki ga izda minister, se določijo organi oziroma organizacije iz drugega odstavka tega člena in predpišejo postopki za pisno privolitev darovalca, načini evidentiranja pisne privolitve, postopki varovanja tajnosti podatkov o darovalcu in postopek preklica dane privolitve darovalca.

14. člen

Umrli osebi je mogoče odvzeti del človeškega telesa zaradi presaditve tudi, če je imetnik posebne izkaznice darovalca, ki jo izda Rdeči križ Slovenije ali druga organizacija, ki jo za to pooblasti minister.

Na podlagi izkaznice darovalca iz prejšnjega odstavka je mogoče imetniku ob smrti odvzeti del človeškega telesa zaradi presaditve, če so s predlogom za odvzem seznanjeni najbližji svojci umrlega, razen če po seznanitvi odvzemu izrecno nasprotujejo.

Z navodilom, ki ga izda minister, se predpiše obrazec izkaznice darovalca, organi in organizacije, ki izdajajo izkaznice ter postopek, ki na podlagi izkaznice darovalca omogoča odvzem dela človeškega telesa umrle osebe zaradi presaditve.

15. člen

Deli telesa umrle osebe, ki je državljan Republike Slovenije oziroma ima v Republiki Sloveniji stalno prebivališče, se smejo odvzeti zaradi presaditve tudi v primeru, kadar oseba v to ni izrecno privolila, če odvzema ni izrecno prepovedala, razen če iz drugih okoliščin izhaja, da bi temu nasprotovala. Če si podatki o stališču umrle osebe do dajalstva nasprotujejo, odvzema ni mogoče opraviti.

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se odvzem delov telesa umrle osebe ne opravi, če oseba, ki je bila umrlemu blizu, odvzemu nasprotuje. Če so take osebe dosegljive, je eno od njih treba obvestiti o nameravanem odvzemu in o njihovi pravici, da ga zavrnejo. Tej osebi je treba dati razumen čas, da se odloči.

Deli telesa umrle osebe, ki ni državljan Republike Slovenije oziroma, ki v Republiki Sloveniji nima stalnega prebivališča, se smejo odvzeti zaradi presaditve, kadar v to izrecno privoli oseba, ki je bila umrlemu blizu.

Osebe, ki so umrlemu blizu so: zakonec ali izven-zakonski partner, polnoletni otroci, starši ter bratje in sestre in osebe, za katere se da iz splošnih okoliščin sklepati, da so bile umrlemu blizu.

17. člen

Deli telesa umrle mladoletne osebe, ki ni pridobila popolne poslovne sposobnosti, in polnoletne osebe, ki ji je s sklepom sodišča odvzeta poslovna sposobnost, se smejo odvzeti zaradi presaditve, samo če v to privoli njen zakoniti zastopnik.

Privolitev zakonitega zastopnika ni potrebna, če je oseba iz prejšnjega odstavka, starejša od petnajst let za časa življenja privolila v odvzem, če je bila sposobna razumeti pomen svoje izjave.

19. člen

1. Z odvzemom, presaditvijo in shranjevanjem delov človeškega telesa se smejo ukvarjati samo javni zdravstveni zavodi, ki imajo za to dovoljenje ministra.
2. Ne glede na določbo prejšnjega odstavka smejo dejavnost presaditve kože, kosti, žil in roženice opravljati tudi domače ali tuje pravne ali fizične osebe, ki opravljajo javno službo v zdravstveni dejavnosti na podlagi koncesije, če imajo za to dovoljenje ministra.
3. O vsakem odvzemu in presaditvi organa ali tkiva je treba obvestiti Zavod Republike Slovenije za presaditve organov in tkiv (v nadaljnjem besedilu: Slovenija-transplant).
4. Minister določi laboratorij, ki za potrebe Republike Slovenije opravlja tipizacijo tkiv in preizkuse tkivne skladnosti.
5. Kadrovske, prostorske, tehnične in druge pogoje za pridobitev dovoljenja za opravljanje dejavnosti iz prvega in drugega odstavka tega člena predpiše minister.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Druga alineja 1. odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije - Državni svet daje Državnemu zboru mnenja o vseh zadevah iz njegove pristojnosti
--

Mnenje k Predlogu zakona o prejemkih poslovodnih oseb v gospodarskih družbah v lasti Republike Slovenije in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZPPOGD) - druga obravnava

Državni svet Republike Slovenije je na 22. seji 20. 1. 2010 sprejel mnenje k Predlogu zakona o prejemkih poslovodnih oseb v gospodarskih družbah v lasti Republike Slovenije in samoupravnih lokalnih skupnosti (ZPPOGD) - druga obravnava

Državni svet predlog zakona podpira.

Državni svet se je seznanil z razlogi, ki so Vlado Republike Slovenije navedli k pripravi predloga zakona. Doslej je vlada lahko članom nadzornih organov v gospodarskih družbah, ki so v večinski lasti države s sklepi le priporočala ravnanje pri odločitvah o višini plač in drugih prejemkov direktorjem teh družb. Ker priporočila niso zavezujoča, se seveda niso dosledno upoštevala, tako da je prihajalo v plačni politiki do anomalij. Zato se je vlada odločila pripraviti zakon, s katerim bi vzpostavila enoten sistem prejemkov poslovodnih oseb v družbah, ki so v večinski lasti Republike Slovenije, samoupravnih lokalnih skupnosti ali obeh skupaj, pri čemer določa članom nadzornih organov v teh družbah enotna pravila, ki se jih morajo držati pri določanju prejemkov in odpravnin poslovodnih oseb. Ti kriteriji so postavljeni tako, da naj bi zagotavljali konkurenčno nagrajevanje in direktorje motivirali za uspešno poslovanje družb, ki jih vodijo na daljše časovno obdobje.

Državni svet sicer razume interes države, da uveljavlja upravljaljske pravice in poskuša urediti področje plač vodilnih v podjetjih v večinski državni lasti. Izraža pa pomisleke na zastavljen koncept, ki spreminja način kako se prejemki oblikujejo, kar lahko povzroči segmentiranje managerjev glede na to ali so podjetja v 100 odstotni ali zgolj v večinski lasti države. Poskus uvesti enotni plačni sistem na obravnavanem področju ima lahko enake nezaželene posledice kot uvedba takšnega sistema v javnem sektorju. Pogreša se pristop vlade, da postavi jasne kriterije poslovodstvu in na podlagi uspešnosti določi prejemke s primernim variabilnim delom. Državni svet je mnenja, da predlog zakona zožuje manevrski prostor nadzornim svetom, da s stimulatивно plačno politiko motivirajo upravo za boljše delo in rezultate. Opozarja tudi na možno stigmatizacijo direktorjev s strani politike in medijev, kar utegne otežiti angažiranje kvalitetnih in uspešnih kadrov.

Ne glede na podporo zakonskemu predlogu Državni svet izraža pomisleke o smiselnosti kakor tudi učinkovitosti urejanja plač na predlagan način. Nerazumljivo se zdi, da lastnik ne more določati plače direktorjev brez zakonske prisile. Takšno ravnanje namreč kaže na nemoč politike, da na drugačen način uveljavi svoje interese, pri čemer z imenovanjem članov nadzornih svetov in določanjem pravil njihovega delovanja samo zamegljuje svojo odgovornost za sprejete odločitve. Izraža tudi obžalovanje, da oblastna struktura ne zna drugače kot z zakonom obvladovati svojih kadrov v nadzornih svetih podjetij, da odločijo o nagrajevanju uprav glede na njihovo uspešnost. Pri pripravi kriterijev za nagrajevanje poslovodstva družb bi vlada morala upoštevati tudi način ustvarjanja prihodkov gospodarske družbe in sicer ali pridobiva monopolne prihodke ali pa jih ustvarja na prostem trgu.

V razpravi so ostala brez zadovoljivega odgovora zastavljena vprašanja o bolj natančnem številu podjetij, ki jih zajema zakonski predlog, kakor tudi predvidena okvirna najvišja možna izplačana plača vodilnih v gospodarskih družbah. Prav tako se pogreša primerjava podatkov o plačah managerjev v podjetjih v zasebni in v podjetjih v pretežno državni lasti.

Državni svet predlaga dve spremembi predloga zakona:

I.

Prva alineja tretjega odstavka 4. člena predloga zakona se spremeni, tako da se glasi:
" - vsi dodatki, razen dodatka za delovno dobo, so že vključeni v bruto plačo;"

Obrazložitev:

Bruto plača se določi v skladu s tem predlogom zakona v razmerju s povprečno bruto plačo, izplačano v družbah v skupini. V bruto plačo pa je uvrščen tudi dodatek za delovno dobo. Ta dodatek pa je odvisen od delovne dobe direktorja in se ga ne bi smelo upoštevati v bruto plačo, ki je določena v razmerju s povprečno plačo. Predlagana sprememba bo preprečila, da bi bili pri določitvi višine bruto plače oškodovani direktorji z daljšo delovno dobo.

II.

Prvi odstavek 9. člena predloga zakona se spremeni tako, da se glasi:
"(1) Pogodbo direktorja je treba uskladiti s tem zakonom v dveh mesecih po uveljavitvi uredbe iz 4. člena tega zakona."

Obrazložitev:

Pogodbe direktorja ni mogoče uskladiti v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona, če vlada v roku enega meseca ne bo izdala uredbe, kot to določa prvi odstavek 10. člena. Praksa kaže, da vlada pogosto zamudi instruksijski rok, ki ga nalaga zakon. Bolj logično je, da je usklajitev pogodbe direktorja neposredno vezana na uveljavitev uredbe, ki bo določila razmerje s povprečno bruto plačo.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik mag. Stojan Binder.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Poročilo o delu Državnega sveta v letu 2009

Državni svet Republike Slovenije je na 22. seji 20. 1. 2010 sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet Republike Slovenije je sprejel Poročilo o delu Državnega sveta v letu 2009.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Kadrovske zadeve - imenovanje

Državni svet Republike Slovenije je na 22. seji 20. 1. 2010 sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet kot predstavnika v nacionalni usklajevalni odbor za izvajanje Evropskega leta prostovoljnih dejavnosti

I M E N U J E

državnega svetnika Petra Požuna.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Prvi odstavek 56. člena Zakona o Državnem svetu - Državni svet in njegova delovna telesa imajo pravico zahtevati od državnih organov pojasnila in podatke v zvezi z zadevami, ki jih obravnavajo.

Sklep Državnega sveta ob obravnavi **vprašanj** državnega svetnika mag. Blaža Kavčiča **v zvezi s pridobitvijo statusa kmeta**

Državni svet Republike Slovenije je na 22. seji 20. 1. 2010, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08 in 73/09) obravnaval vprašanje predsednika Državnega sveta mag. Blaža Kavčiča v zvezi s pridobitvijo statusa kmeta, in na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US) sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet podpira vprašanje predsednika Državnega sveta mag. Blaža Kavčiča in predlaga Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da vprašanje preuči in nanju odgovori.

Vprašanje predsednika Državnega sveta mag. Blaža Kavčiča se glasita:

- Ali predstavlja doseganje predpisane višine dohodka iz kmetijske dejavnosti predpogoj za pridobitev statusa kmeta?
- Ali lahko oseba pridobi status kmeta, če izkaže, da izpolnjuje vse z zakonom predpisane pogoje za pridobitev statusa in tako utemeljeno nakaže, da bo po njegovi pridobitvi izpolnila tudi zahtevani pogoj glede višine dohodka iz kmetijske dejavnosti?

Obrazložitev:

Zakon o kmetijskih zemljiščih (v nadaljevanju: ZKZ) (Uradni list. RS, št. 55/2003 -UPB1) v 24. členu določa, katera oseba se po zakonskih določbah šteje za kmeta. To je fizična oseba:

- ki je lastnica, zakupnica oziroma drugačna uporabnica kmetijskega zemljišča, to zemljišče obdeluje sama ali s pomočjo drugih, je za to obdelovanje ustrezno usposobljena in iz kmetijske dejavnosti pridobiva pomemben del dohodka;
- ki je družinski član osebe iz prejšnje alineje, če opravlja kmetijsko dejavnost na kmetiji kot edino oziroma glavno dejavnost in je za to ustrezno usposobljena. Kmetijska dejavnost se šteje za edino in glavno dejavnost v primerih, določenih v prejšnjem členu;
- ki je iz kmetijske dejavnosti na kmetiji pridobivala pomemben del dohodka, pa zaradi starosti ali delovne nezmožnosti ne opravlja kmetijske dejavnosti na kmetiji, če poskrbi za obdelavo kmetijskih zemljišč;
- ki da izjavo na zapisnik pri upravni enoti, da bo sama ali s pomočjo drugih obdelovala kmetijska zemljišča, za katera izkaže, da jih bo pridobila, da bo iz kmetijske dejavnosti na teh zemljiščih pridobivala pomemben del dohodka in izpolnjuje pogoje glede usposobljenosti iz tretjega odstavka tega člena.

Za kmetijsko dejavnost se šteje vse kmetijske dejavnosti po predpisih o standardni klasifikaciji dejavnosti. Kot pomemben dohodek iz kmetijske dejavnosti se po tem zakonu šteje vrednost kmetijskih pridelkov na kmetiji, vključno s prihodki iz naslova ukrepov kmetijske politike in iz

naslova državnih pomoči v gospodarskem letu pred ugotavljanjem pogojev, ki dosega najmanj 2/3 letne poprečne plače na zaposlenega v Republiki Sloveniji v istem obdobju.

Šteje se, da je kmet ustrezno usposobljen za opravljanje kmetijske dejavnosti, če ima strokovno izobrazbo najmanj IV. stopnje kmetijske smeri ali katerokoli smer izobrazbe najmanj IV. stopnje in opravljen preizkus znanja po veljavnem programu kmetijskih poklicnih ali srednjih šol s področja kmetijske dejavnosti, ki jo opravlja ali jo namerava opravljati ali če pridobi nacionalno poklicno kvalifikacijo za področje kmetijstva v skladu z zakonom, ki ureja nacionalne poklicne kvalifikacije.

V primeru, da mora oseba pomemben del dohodka iz naslova kmetijske dejavnosti pridobivati, preden se ji prizna status kmeta, lahko v praksi pride do precej nelogičnih situacij. Oseba lahko izpolnjuje vse ostale z zakonom predpisane pogoje, ne dosega pa predpisane višine pomembnega dohodka iz kmetijske dejavnosti. Je ustrezno usposobljena za opravljanje kmetijske dejavnosti, na primer pridobila je zahtevano izobrazbo na Višji agronomski šoli, kar predstavlja VI. stopnjo izobrazbe in tako izpolnjuje predpisan zakonski pogoj 24. člena ZKZ in se že ukvarja s kmetijsko dejavnostjo, ter ima namen prav iz njenega naslova v bodoče pridobivati pomemben del prihodka. Žal pa oseba še nima objektivnih pogojev, da bi ji kmetijska dejavnost prinašala zahtevano višino dohodka in tako ne pridobi statusa kmeta. Ne pomaga ji niti, če s pomočjo izvedenskega mnenja izkaže, da ji bo kmetijska dejavnost, po pridobljenem statusu prinesla zahtevano višino dohodka. Ker ne pridobi statusa kmeta, je v slabši izhodiščni poziciji za nabavo kmetijskih zemljišč kot druge osebe, ki imajo status kmeta, brez zemljišč pa kmetijska dejavnost ne more prinašati zahtevane višine dohodka in tako se vrti v začaranem krogu.

ZKZ ščiti kmetijska zemljišča, da se na njih opravlja kmetijska dejavnost, s tem namenom tudi določa predkupno pravico v 23. členu. Namen ureditve v ZKZ je doseči zaokroženost in obdelovanje kmetijskih zemljišč, vendar ne na škodo posameznikov, ki želijo aktivno opravljati kmetijsko dejavnost in jim za njeno opravljanje manjka le še status kmeta, sicer pa izpolnjujejo vse pogoje, iz česar je razvidno, da bodo po pridobitvi statusa dosegli predpisano višino dohodka. Tako bi bilo smiselno, da bi oseba lahko pridobila status kmeta, četudi predpisane višine dohodka iz kmetijske dejavnosti še ne dosega, vendar z izvedenskim mnenjem izkaže, da ga v bodoče bo, ter se s tem vključi v skupino predkupnih upravičencev za nabavo kmetijskih zemljišč, še preden se ji omenjeni status prizna.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da vprašanji preuči in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08 in 73/09) nanju v roku 30 dni odgovori.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Sklep Državnega sveta ob obravnavi **vprašanj** državnega svetnika mag. Blaža Kavčiča **v zvezi z NLB d.d.**

Državni svet Republike Slovenije je na 22. seji 20. 1. 2010, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08 in 73/09) obravnaval vprašanja predsednika Državnega sveta mag. Blaža Kavčiča v zvezi z NLB d.d. in na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US) sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet podpira vprašanja predsednika Državnega sveta mag. Blaža Kavčiča in predlaga predsedniku Vlade Republike Slovenije in ministru za finance, da vprašanja preučita in nanje odgovorita.

Vprašanja predsednika Državnega sveta mag. Blaža Kavčiča se glasijo:

- Kako si Vlada in Ministrstvo za finance predstavljata dokapitalizacijo NLB? Koliko so smiselni pogovori s KBC o dokapitalizaciji, če vemo, da je KBC sama v sanaciji in se je med drugim obvezala, da bo odprodala svojo lastniški delež v NLB?
- Kakšni utegnejo biti vplivi alternativnih lastniških sprememb (npr. Santander) na poslovanje osrednje slovenske poslovne banke doma in v tujini in kakšen vpliv bo to imelo na slovenski realni sektor?

Obrazložitev:

Državni svetniki z veliko zaskrbljenostjo spremljamo informacije v zvezi s poslovanjem, alternativami sprememb lastniške strukture in ocenami strokovnjakov o možnem razvoju najpomembnejših postavk sredstev in virov sredstev NLB d.d. Stanje osrednje slovenske poslovne banke, ki je v večinskem državnem lastništvu je v večih pogledih izjemnega pomena za oceno stanja slovenskega gospodarstva in zelo neposredno vpliva na poslovanje pretežnega dela slovenskega realnega sektorja. V pogojih globalne krize se vprašanja vrednosti in zavarovanosti kreditnih naložb NLB, kakor tudi vprašanja ročnosti in kakovosti poslovnih virov, predvsem lastniških vložkov ter dolgoročnih virov še toliko bolj zaostrojuje. Nejasna situacija ali nekonsistentne informacije o stanju in perspektivah NLB lahko vneseta negotovost tudi med prebivalstvo in lahko povzroči negativen razvoj stanja vpoglednih in vezanih vlog prebivalstva. Direktor Mednarodnega denarnega sklada je na nedavnem posvetu v Tokiu opozoril, da bo dejanski izhod iz globalne krize mogoč šele po tem, ko se bodo očistile bilance tako podjetij realnega sektorja kot tudi (in predvsem) bank.

Objektiven problem slovenskega gospodarstva in finančnega sistema je veliko zadolževanje v preteklosti za izvedbo lastniških prevzemov in predvsem portfeljskih naložb v tujini. Zanima nas, koliko je v tem kontekstu izpostavljena NLB.

Državni svet Republike Slovenije predlaga Ministrstvu za okolje in prostor, da vprašanji preuči in v skladu s četrnim odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08 in 73/09) nanju v roku 30 dni odgovori.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Sklep Državnega sveta ob obravnavi vprašanja državnega svetnika Cvetka Zupančiča v zvezi možnostjo menjave kmetijskih zemljišč v Krajinskem parku Ljubljansko barje

Državni svet Republike Slovenije je na 22. seji 20. 1. 2010, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08 in 73/09) obravnaval vprašanje državnega svetnika Cvetka Zupančiča v zvezi z možnostjo menjave kmetijskih zemljišč v Krajinskem parku Ljubljansko barje, in na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US) sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet podpira vprašanje državnega svetnika Cvetka Zupančiča in predlaga Ministrstvu za okolje in prostor, da vprašanje preuči in nanj odgovori.

Vprašanje državnega svetnika Cvetka Zupančiča se glasi:

- Zakaj ni mogoča menjava kmetijskih zemljišč znotraj Krajinskega parka Ljubljansko barje?

O b r a z l o ž i t e v:

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije je želel zamenjati zemljišča, ki ležijo v Krajinskem parku Ljubljansko barje, vendar je Ministrstvo za okolje in prostor, dne 1. 12. 2009 izdajo dovoljenja za menjavo zavrnilo na podlagi mnenja Zavoda RS za varstvo narave, Območne enote Ljubljana, ki meni da bo država z izvedeno menjavo pridobila zgolj solastniški delež, kar ne bi pripomoglo k varstvu območja oz. k uresničevanju ciljev zavarovanja.

Opozoriti je potrebno na dejstvo, da je Republika Slovenija že solastnik zemljišč, kar pomeni, da sklad upravlja že s precejšnjim deležem zemljišč, hkrati pa so zemljišča v okolici v lasti Republike Slovenije in upravljanja sklada; Z menjavo bi sklad povečal solastniški delež v lasti Republike Slovenije, kar je v skladu z razvojno strategijo.

Glede na navedeno je potrebno opozoriti na nemogočo situacijo, ki Skladu onemogoča povečevanje lastništva na podlagi menjav v Krajinskem parku Ljubljansko barje, čeprav jih 85. člen Zakona o ohranjanju narave dopušča. Veliko število solastnikov je nastalo po vračilu solastninskih deležev v postopku denacionalizacije in po dedovanju po pokojnih denacionalizacijskih upravičencih. Sklad navaja, da je v naravi težko, včasih celo nemogoče, doseči dogovor, kateri del zemljišča bo kdo obdeloval in tako posledično omogočil obdelanost zemljišča.

Zato se postavlja vprašanje, zakaj ni mogoča menjava kmetijskih zemljišč znotraj Krajinskega parka Ljubljansko barje, čeprav jih 85. člen Zakona o ohranjanju narave dopušča; Zelo pomembno je namreč za kmetijstvo, da se ljubljansko barje obdeluje, zato bi Ministrstvo za okolje in prostor lahko izdalo soglasje, saj so te menjave ključnega pomena za obdelovanje kmetijske zemlje oziroma obdelanosti zemljišč in ohranjanje naravnih virov.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Ministrstvu za okolje in prostor, da vprašanje preuči in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08 in 73/09) nanj v roku 30 dni odgovori.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Sklep Državnega sveta ob obravnavi **vprašanja** državnega svetnika mag. Blaža Kavčiča **v zvezi s ponavljajočim izdajanjem gradbenih dovoljenj v isti zadevi**

Državni svet Republike Slovenije je na 22. seji 20. 1. 2010, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08 in 73/09) obravnaval vprašanje predsednika Državnega sveta mag. Blaža Kavčiča v zvezi s ponavljajočim izdajanjem gradbenih dovoljenj v isti zadevi, ki niso v skladu z veljavnimi predpisi, in na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US) sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet podpira vprašanje predsednika Državnega sveta mag. Blaža Kavčiča in predlaga Ministrstvu za okolje in prostor, da vprašanje preuči in nanju odgovori.

Vprašanje predsednika Državnega sveta mag. Blaža Kavčiča se glasita:

1. Zanima me, koliko primerov ste zaznali na Ministrstvu, ko posamezna upravna enota kot prvostopenjski organ izda več gradbenih dovoljenj (npr. celo štiri), ki so vsakokrat v neskladju z občinskimi prostorskimi akti in jih ministrstvo kot drugostopenjski organ ali upravno sodišče v upravnem sporu vrača nazaj upravnim enotam v ponovno odločanje?
2. Kakšna upravičenja in možnosti ima v omenjenem primeru stranski udeleženec, da se v postopku izdajanja ponavljajočih nezakonitih gradbenih dovoljenj in po morebitni njihovi pravnomočnosti, zagotovi spoštovanje zavezujočih pravnih predpisov?

Obrazložitev:

S stališča proučevanja kakovosti zakonodaje z zornega kota praktičnega delovanja na kakovost življenja in pravno varnost državljanov Republike Slovenije sem se odločil analizirati konkretno nastalo situacijo nekritičnega oziroma nezakonitega izdajanja gradbenih dovoljenj, ki po mojem mnenju lahko kaže na neživiljenjskost in nesmotrnost veljavnih predpisov. Strokovna analiza konkretnega primera kaže na možnost zlorabe oziroma uporabe »lukenj v zakonodaji«, na kar bi rad Državni svet opozoril vse pristojne državne organe. Podani so argumenti da gre za splošen, sistemski problem.

Na Državni svet Republike Slovenije se je s prošnjo po pomoči obrnil državljan Republike Slovenije, ki že od leta 2004, kot stranski udeleženec v postopku, opozarja na nepravilno oziroma nezakonito izgradnjo prizidka k stanovanjski hiši in izkoristek podstrešja investitorjev – njegovih sosedov. Pristojna upravna enota je že četrto izdala gradbeno dovoljenje, ki je po mnenju stranskega udeleženca ponovno v neskladju z veljavno zakonodajo in ne sledi napotkom sodbe upravnega sodišča, izdane ob tretji razveljavitvi gradbenega dovoljenja v isti zadevi. Ministrstvo za okolje in prostor je v tej zadevi že enkrat odpravilo prvostopenjsko odločbo in zadevo vrnilo organu prve stopnje. Dvakrat je stranski udeleženec kot tožnik uspel na upravnem sodišču, ki je njegovim tožbam ugodilo in odpravilo prvostopenjsko odločbo pristojne upravne enote ter zadevo vrnilo upravnemu organu prve stopnje v ponovni postopek. Kljub vsakokratnemu uspehu pravnih sredstev stranskega udeleženca pri instančnih organih pa pristojna upravna enota vedno znova izdaja gradbena dovoljenja, ki niso v skladu z veljavnimi pravnimi predpisi in prostorskimi plani.

Zaradi dolgotrajnosti postopka, v katerem pa se pritožbeni oziroma tožbeni razlogi stranskega udeleženca vedno znova potrdijo kot upravičeni, se zastavlja vprašanje, zakaj pristojna upravna enota vedno znova izda gradbeno dovoljenje, ki je očitno v nasprotju z veljavnim pravnim redom. V kolikšnem času si lahko stranski udeleženec obeta dokončno razrešitev zadeve, ki bo v skladu z veljavno zakonodajo in bo tako zadoščeno načelom pravne države in vladavine prava?

Navedeni primer že predolgo zaposluje tako upravne kot sodne organe, zato se zastavlja vprašanje, kako pogosti so taki primeri v praksi in kje so razlogi za tako dolgotrajne in neekonomične postopke? Na kakšen način bi lahko zagotovili zakonito in hitrejše reševanje takih primerov v okviru veljavne zakonodaje? Ali bi bila potrebna sprememba sistemske zakonodaje na tem področju in v kakšni smeri?

Z vprašanji se ne želimo vpletati v pristojnosti izvršne in sodne veje oblasti, želimo pa prispevati k identifikaciji slabosti in izboljšanju slovenske zakonodaje.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Ministrstvu za okolje in prostor, da vprašanji preuči in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08 in 73/09) nanju v roku 30 dni odgovori.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Sklep Državnega sveta ob obravnavi **vprašanja** državnega svetnika Jerneja Verbiča **v zvezi s problematiko na Krasu**

Državni svet Republike Slovenije je na 22. seji 20. 1. 2010, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08 in 73/09) obravnaval vprašanja državnega svetnika Jerneja Verbiča v zvezi s problematiko na Krasu, in na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US) sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet podpira vprašanja državnega svetnika Jerneja Verbiča in predlaga Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo - Uradu Slovenske nacionalne komisije za Unesco, Ministrstvu za kulturo, Ministrstvu za okolje in prostor, Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, Ministrstvu za finance - Davčnemu uradu Republike Slovenije, Ministrstvu za notranje zadeve in Ministrstvu za obrambo, da vprašanja preučijo in na njih odgovorijo.

Vprašanja državnega svetnika Jerneja Verbiča se glasijo:

- 1.V kateri fazi je postopek uvrstitve oziroma vpisa Klasičnega Krasa na UNESCOV seznam svetovne dediščine in s tem zaščita naravnih danosti tega območja?
- 2.V kateri fazi postopka je določitev vplivnega območja Kobilarne Lipice in kako široko področje ta razširitev zajema?

3. Na kakšen način se izvaja nadzor skladnosti občinskih prostorskih aktov z veljavno zakonodajo?
4. Kakšne so pristojnosti Ministrstva za obrambo s stališča obrambe pri izdaji gradbenih dovoljenj v obmejnih območjih?
5. V kakšni meri Republika Slovenija uveljavlja prednostno pravico nakupa nepremičnin (kmetijskih zemljišč) na področju Krasa, predvsem na obmejnem področju?
6. Na kakšen način DURS ugotavlja status davčnega rezidenta in s tem status davčnega zavezanca v primeru tujcev, ki živijo v Sloveniji, predvsem v obmejnih območjih, delajo pa v tujini? Koliko tovrstnih odločb o statusu davčnega rezidenta je bilo od leta 2004 naprej izdanih na območju Davčnega urada Koper in Nova Gorica?
7. Koliko tujih državljanov je od leta 2004 naprej prijavilo začasno ali stalno bivališče na območju upravnih enot ob zahodni meji?

Obrazložitev:

Na problematiko prekomerne in neutemeljene gradnje na Krasu ter problematiko "razprodaje" nepremičnin v obmejnem pasu, že dalj časa opozarjajo civilne iniciative in posamezniki s tega območja, ki predvsem poudarjajo pomen varstva in zaščite naravne dediščine t.i. klasičnega Krasa in opozarjajo na bojazen prekomerne poselitve obmejnega pasu in na dolgoročne posledice ob zahodni meji ob nadaljevanju s sedanjo prakso.

Državni svet Republike Slovenije je po posvetu "Ohranitev kraške krajine kot razvojna priložnost Krasa" na 9. seji, dne 2. 7. 2008, že sprejel sklepe o kraški problematiki in jih posredoval Vladi Republike Slovenije, vendar se razmere na tem območju še niso uredile. Zato je treba ponovno opozoriti na nujnost ukrepanja in celovito ureditev posegov v prostor.

Po vstopu Slovenije v EU se je v obmejnem pasu sprožil proces kupovanja nepremičnin s strani tujcev. Med tujimi kupci nepremičnin v Sloveniji so italijanski državljani s 638 nakupi v obdobju od januarja 2006 do avgusta 2009 na drugem mestu za državljani Velike Britanije. Številka je za 134 višja kot leto poprej, kar pomeni, da so kljub ekonomski krizi v povprečju kupili dve hiši in pol na teden.

Zakaj je slovenski Kras tako zanimiv za priseljevanje? Relativno ohranjena narava, dobre cestne povezave (od Sežane je Trst oddaljen 16 km, enako od Lokve, od Dutovelj 22 km, do Sežane je avtocesta, na poti ni nobenih ovir, kot je bila prej mejna kontrola), bližina mednarodnega letališča (Ronchi), več kot enkrat cenejše nepremičnine kot na primerljivih delih Krasa v Italiji, ugodni krediti, nižji življenjski stroški v Sloveniji.

Odziv podjetnikov na nepremičninske dobičke je bil takojšen in primeren. S tem se ukvarjajo tako podjetja kot posamezniki iz Slovenije in Italije, na trgu nastopajo samostojno ali skupaj. Veliko primerov najdemo v obmejnih občinah, kjer se naselitvena struktura že menja. Te nepremičnine zaradi relativno nižje kupne moči za domačine niso dosegljive. Vprašanje je, v kolikšni meri jih tudi potrebujejo. Iz podatkov popisa leta 2002 je razvidno, da je že obstoječi lokalni nepremičninski fond neizrabljen, demografske projekcije slabe. Priseljevanje iz ostalih delov države je majhno, še največ iz Obale, saj so tam cene nepremičnin višje, vendar to ne upravičuje tolikšnega obsega novogradenj.

Da so nepremičninski posli privlačni, kažejo tudi predlogi za razširitev že sedaj prevelikih zazidalnih območij okrog kraških vasi, saj je prodaja zazidljive zemlje ali hiše trenutno najboljši vir dohodka. Kaže, da se podoben proces dogaja vzdolž celotne zahodne meje s tem, da je najbolj očiten na Krasu, ki je najbližje zaledju Trsta. Če bi se iz Trsta in okolice na Kras naselilo

npr. 25.000 ljudi, bi se mestu to komajda poznalo. Na tej strani meje pa bi Slovenci s tem postali manjšina, vse štiri kraške občine skupaj imajo namreč manj kot toliko prebivalcev. Aktualni nakupi tudi živo spominjajo na proces naseljevanja istrskih optantov v slovenskih vaseh na tržaškem Krasu po drugi svetovni vojni. Danes, po petdesetih letih, lahko na prste preštujemo vasi, kjer so Slovenci še v večini.

Kot odziv so se v zadnjem času po vaseh organizirale posamezne civilne iniciative. Civilna iniciativa Kras postaja nekakšen dežnik skupin in posameznikov, ki jim ni vseeno, kaj bo z njihovo državo. Pod svojim okriljem trenutno združuje: Civilno iniciativo Tomaj-Macela, Civilno iniciativo Orlek, Civilno iniciativo Divača, Civilno iniciativo Sežana ter vaško skupnost Grahovo Brdo – Utovlje. Svoj pristop k njej je napovedalo še nekaj dodatnih civilnih iniciativ.

Seveda je jasno, da civilne iniciative razen organiziranja okroglih miz in pisanja pisem ne morejo narediti ničesar. Lokalni prebivalci se z njimi v glavnem strinjajo (razen če imajo za prodati kakšen kos zemlje). Postavlja se vprašanje, zakaj se državna politika tega vprašanja ne loti resneje, ker se pozidave in prodaje še naprej nemoteno nadaljujejo.

Gospodarska kriza je nekoliko ohladila »profitni angažma« in s tem Republiki Sloveniji podarila nekaj izgubljenega časa za ukrepanje. Brez posega najvišje politike pa se na lokalni ravni ne bo spremenilo popolnoma nič, proces bo potekal naprej po ustaljenih tirih. Zato je nujen koordiniran pristop na državni ravni.

Za začetek je potrebno zagotoviti dosledno izvajanje veljavne davčne zakonodaje, ter ugotavljanje statusa "davčnega rezidenstva Republike Slovenije" za vse tujce, ki se naselijo v naši državi. Potrebno je dokončati postopke za vpis Klasičnega krasa na Unescov seznam svetovne dediščine in opredeliti skupno strategijo posegov v kraško krajino, ki bodo temeljila na modelu trajnostnega razvoja, tako da se ohrani kraška kulturnozgodovinska identiteta in se to edinstveno naravno okolje ustrezno zaščiti. Pri urbanizaciji kraškega okolja naj se upošteva tako naravne kot stvarne danosti tega okolja ter socialne in gospodarske možnosti za razvoj, tako da se ne bodo pojavljali konflikti med kmetijstvom in bivanjem, hkrati pa naj se zaščiti suvereno slovensko ozemlje, tudi iz obrambnega vidika in omeji nepremičninski trg na obmejnem področju.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo - Uradu Slovenske nacionalne komisije za Unesco, Ministrstvu za kulturo, Ministrstvu za okolje in prostor, Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, Ministrstvu za finance - Davčnemu uradu Republike Slovenije, Ministrstvu za notranje zadeve in Ministrstvu za obrambo, da vprašanja preučijo in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08 in 73/09) na njih v roku 30 dni odgovorijo.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Sklep Državnega sveta ob obravnavi **vprašanja** državnega svetnika Draga Žure **v zvezi z javno-zasebnim partnerstvom**

Državni svet Republike Slovenije je na 22. seji 20. 1. 2010, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08 in 73/09) obravnaval vprašanje državnega svetnika Draga Žure v zvezi z javno-zasebnim partnerstvom, in na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US) sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet podpira vprašanje državnega svetnika Draga Žure in predlaga Ministrstvu za finance in Ministrstvu za gospodarstvo, da vprašanje preuči in nanj odgovori.

Vprašanje državnega svetnika Draga Žure se glasi:

Ali je Ministrstvo za finance oz. Svet Vlade Republike Slovenije za javno-zasebno partnerstvo (21. člen Zakona o javno-zasebnem partnerstvu) pri preučevanju ključne politike vodenja projektov javno-zasebnega partnerstva zaznalo kakršnekoli probleme in pomanjkljivosti trenutne ureditve in ali ima namen spremeniti in dopolniti zakon ter podaljšati rok iz 141. člena tega zakona, saj lahko po nekaterih ocenah pride do nepopravljivih in nepredvidljivih posledic za posamezne lokalne skupnosti ter posamezna podjetja, ki za zdaj opravljajo javno gospodarsko službo?

Hkrati dajem tudi pobudo, da se rok iz 141. člena ZJZP podaljša!

Obrazložitev:

Republika Slovenije je do leta 2007 imela nekatera pravna razmerja javno-zasebnega partnerstva sicer urejena, manjkala pa je jasna in sistematična ureditev. Ravno zaradi sistematične ureditve tega področja je Državni zbor RS konec leta 2006 sprejel Zakon o javno-zasebnem partnerstvu (Uradni list RS, št. 127/2006, z dne 07.12.2006; v nadaljevanju ZJZP).

ZJZP pa je med drugimi določbami definiral tudi preoblikovanje obstoječih javnih podjetij in načine za podelitev koncesije za opravljanje gospodarske javne službe. Tako je v prehodni določbi 141. člena (ZJZP) uredil preoblikovanje na način, da se ustanovitelj odloči:

- V roku treh let po uveljavitvi zakona odločiti ali bo javno podjetje preoblikovano v mešani ali popolni zasebni lastnini.
- V enakem obdobju ohraniti kot javno podjetje.

ZJZP torej na nekakšen način uvaja čiste pravno-organizacijske oblike glede na strukturo kapitala in sicer tako, da v javnih podjetjih ne more biti več zasebnega kapitala. Iz tega naslova pa izhaja kopica problemov z vidika podelitve koncesije oz. javnega razpisa za pridobitev koncesije.

ZJZP tako v 142. členu pravi sledeče:

- Da se lahko gospodarskim družbam, ki so se preoblikovale iz javnih podjetij, v roku enega leta po vpisu preoblikovanja v sodni register, podeli koncesija za opravljanje gospodarske javne službe brez razpisa, če v teh gospodarskih družbah osebe zasebnega prava nimajo kapitalskih vložkov;
- Da se podeli koncesija gospodarskim družbam, ki imajo v svoji kapitalski strukturi tudi zasebni kapital, ki pa poteka po postopku javnega razpisa v skladu z določbami Zakona o javnih

gospodarskih družbah.

Več podjetij in lokalnih skupnosti v Sloveniji se torej nahaja v neprijetni situaciji. Poleg stabilnega poslovanja in definiranja ključnih dejavnosti podjetja, se lahko v težavah znajdejo tudi posamezne lokalne skupnosti pri dobavi storitev, ki so definirane kot gospodarske javne službe. Preoblikovanje je sicer zgolj sprememba načina izvajanja javne službe, zato samo sprememba statusa javnega podjetja v gospodarsko družbo ne bi smela vplivati na obseg in kakovost izvajanja gospodarske javne službe. V praksi pa je različnih primerov in kombinacij veliko, kar lahko v skrajni konsekvenci vpliva na kakovost storitev.

Drug problem pa nastaja tudi z vidika enakopravnosti pred zakonom, saj so nekatera v preteklosti podobna podjetja pridobila koncesijo na preprostejši način. Ustanovitelji teh podjetij so bili namreč v preteklosti »javni subjekti«, današnje lastništvo pa je lahko bodisi javno, bodisi zasebno, bodisi mešano. In v takih primerih, če se osredotočimo zgolj in samo na kvaliteto in dostopnost izvajanja javne službe, glede na zakonske določbe, lahko pridemo do ugotovitve, da posamezni uporabniki storitev in nenazadnje tudi sami izvajalci storitev niso v enakopravnem položaju.

Naslednja težava je v pomenu »javnosti« podjetij. Prihaja namreč do primerov, ko so posamezna podjetja v lasti več lokalnih skupnosti, od katerih so posamezne lokalne skupnosti v svojih aktih umaknile »javnost« podjetja, nekatere pa tega niso storile. Še večja težava nastopi v kolikor je takšno »javno« podjetje v mešani lasti. Postopki, ki bi odpravili nedvoumnost še zdaleč niso zaključeni.

Zaradi nedokončanih postopkov lahko s strani posameznih lokalnih skupnosti, kakor tudi s strani posameznih podjetij s hitenjem povzročimo veliko škodo (ogrožena kvaliteta in dostopnost storitev za prebivalce, ogroženo poslovanje javnih podjetij, katerih ključna dejavnost je opravljanje gospodarske javne službe, itd.). Rešitev trenutnega oz. zatečenega stanja v državi je bodisi v spremembi, bodisi v dopolnitvi zakonodaje v smeri podaljšanja prehodnega obdobja in ureditve izjem primerljive izjemam v evropski zakonodaji in evropski sodni praksi oz. celo v ustavni presoji posameznih določb.

Kot primer možne dopolnitve zakonodaje najdemo stališče v sekundarni evropski zakonodaji, kakor tudi v sodni praksi, naj pravo ne posega v način organizacije izvajanja poslov v eni osebi ali več osebah znotraj ekonomske celote. Po 23. členu Direktive 2004/17/EC so (ob izpolnitvi določenih dodatnih pogojev) izključena naročila, oddana povezanemu podjetju. Po 23. členu pomeni »povezano podjetje« vsako podjetje, katerega letni računovodski izkazi so konsolidirani z izkazi naročnika, ali pa vsako podjetje, na katero ima naročnik lahko posredno ali neposredno prevladujoč vpliv, ali ki ima lahko prevladujoč vpliv na naročnika, ali je skupaj z naročnikom pod prevladujočim vplivom drugega podjetja na podlagi lastništva, finančne udeležbe ali pravil, ki urejajo njegovo delovanje. Podobna pravila veljajo glede dodelitve naročil mešanemu podjetju ali naročniku, ki je del mešanega podjetja. Že implementacija navedenega stališča v ZJZP, bi ob hkratnem podaljšanju prehodnega obdobja olajšala poslovanje bistvenega dela komunalnih podjetij.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Ministrstvu za finance in Ministrstvu za gospodarstvo, da vprašanje preuči in v skladu s četrtnim odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08 in 73/09) nanj v roku 30 dni odgovorita.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič,

I.r.

Sklep Državnega sveta ob obravnavi **vprašanja** Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj **v zvezi s podporo Beli krajini**

Državni svet Republike Slovenije je na 22. seji 20. 1. 2010, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08 in 73/09) obravnaval pobudo Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj v zvezi s podporo Beli krajini, in na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US) sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet podpira pobudo Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in predlaga Vladi Republike Slovenije, da pobudo preuči in nanjo odgovori.

Pobuda Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj se glasi:

Državni svet Republike Slovenije poziva Vlado Republike Slovenije, da v okviru veljavne zakonodaje preuči vse možne interventne ukrepe za reševanje pereče problematike brezposelnosti in hitrejšega vzpostavljanja cestne in ostale razvojne infrastrukture v Beli krajini in jih začne nemudoma izvajati, saj razvojni kazalci in argumenti belokranjskih občin kažejo na alarmantno stanje v Beli krajini.

O b r a z l o ž i t e v :

Državni svet je na 19. seji 21. 10. 2009, na pobudo državnega svetnika Jožeta Mihelčiča, pozval Vlado Republike Slovenije in Službo Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, da v najkrajšem možnem času pripravita Predlog zakona o podpori Beli krajini z vsemi obkoljskimi občinami in ga predloži Državnemu zboru v sprejem ter kriterije, po katerih se bodo delila evropska kohezijska sredstva med razvojnimi regijami, subregijami znotraj razvojnih regij in med občinami znotraj subregij. Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko je v svojem odgovoru z dne 2. 12. 2009 med drugim navedla, da so bili ob razpravi o predlogu Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010-2015 odprti tudi problemi regionalnega razvoja v Beli krajini, na Kočevskem in v drugih regijah, kjer se gospodarske razmere poslabšujejo ter da je bilo v Državnem zboru Republike Slovenije doseženo soglasje, da je nastala situacija v Pomurju vendarle poseben problem, ki zahteva takojšnjo intervencijo, sicer bi lahko prišlo do nepopravljivih socialnih posledic, tako v Pomurju kot tudi širše. V tej razpravi pa se je Vlada Republike Slovenije zavezala, da bo v najkrajšem možnem času začela redni postopek sprememb in dopolnitev sistemskega Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja.

Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj se je na 39. seji 6. 1. 2010, na pobudo državnega svetnika Jožeta Mihelčiča, ki v Državnem svetu zastopa interese belokranjskih občin, seznanila s pobudo črnomaljskega župana Andreja Fabjana za sprejem Zakona o razvojni podpori Beli krajini v obdobju 2010 - 2015 ter ostalimi pobudami belokranjskih županov in odgovori Službe Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko ter Ministrstva za promet. Komisija se je tudi seznanila, da bo Državni zbor Republike Slovenije na predlog Odbora Državnega zbora za lokalno samoupravo in regionalni razvoj na naslednji seji odločal o sklepu, da Vlada Republike Slovenije v roku devetih mesecev od uveljavitve Zakona o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010- 2015 (ZRPPR1015) pripravi nov Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja.

Na podlagi opravljene razprave na seji Komisije Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, na kateri so sodelovali predstavniki Službe Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, župan Občine Črnomelj Andrej Fabjan, župan Občine Semič Ivan Bukovec, podžupan Občine Metlika Anton Černič in predstavnik Ministrstva za promet, je Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj ugotovila, da Bela krajina zaradi vseh kazalcev razvitosti krepko zaostaja za razvojem v razvojni regiji Jugovzhodna Slovenija kot tudi v državi. Zaradi slabe prometne povezave z ostalim delom Slovenije oziroma brez neposredne povezave na mednarodni cestni koridor, slabe železniške, telekomunikacijske in tudi energetske povezave, slabo razvite komunalne infrastrukture, industrije, ki jo je kriza najbolj prizadela, omejenih možnosti kmetijstva, visoke stopnje brezposelnosti, ki se giblje med 12,9 do 14,9%, osebnih dohodkov, ki so daleč pod povprečjem v Republiki Sloveniji, Bela krajina potrebuje takojšnjo pomoč države za omilitev socialne in gospodarske krize, ki bo omogočila ustvarjanje novih delovnih mest in ohranjanje obstoječih ter vzpostavljanje razvojne infrastrukture. Bela krajina ne more čakati na nov Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki naj bi vseboval rešitve za spodbujanje razvoja po meri posameznih območij in ki bi zagotovil dodatno državno podporo območjem, ki jih prizadenejo posebej veliki problemi. Po mnenju Komisije Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je rok za pripravo novega systemskega zakona nerealno postavljen, saj potrebujemo več časa za pripravo novega modela razvojne politike, ki bo usklajen z evropskim pravnim redom. Dodatno so problemi v Beli krajini zaostreni tudi zaradi delitve sredstev iz kohezijskih skladov v razvojni regiji Jugovzhodna Slovenija, kjer je bil s preglasovanjem spremenjen način razdelitve sredstev, zaradi česar je Bela krajina dobila preko 2 milijona evrov manj denarja, kot ga je pričakovala in zaradi česar Občini Semič, kjer je brezposelnost najvišja, osebni dohodki pa najnižji, niso bila odobrena sredstva za sofinanciranje programa, s katerim bi bilo zagotovljenih 33 novih delovnih mest.

V povezavi z zagotavljanjem finančnih sredstev za izvajanje interventnih ukrepov v Beli krajini in ostalih razvojno ogroženih območjih Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj ocenjuje, da bi kazalo ponovno razmisliti o nameri države, da dokapitalizira NLB v višini 250 milijonov evrov. Ta sredstva bi lahko namenili skladnemu regionalnemu razvoju, kar bi imelo pozitiven socialen in ekonomski učinek.

Glede na napovedan obisk predsednika Republike Slovenije in predsednika Vlade Republike Slovenije v Beli krajini januarja in v začetku februarja 2010 ter pobudo predstavnikov belokranjskih občin, da se do takrat počaka s sprejemom zakonodajne iniciative, Državni svet podpira pobudo, da Vlada Republike Slovenije v okviru veljavne zakonodaje preuči vse možne interventne ukrepe za reševanje pereče problematike brezposelnosti in hitrejšega vzpostavljanja cestne in ostale razvojne infrastrukture v Beli krajini in jih začne nemudoma izvajati.

V primeru, da Vlada Republike Slovenije ne bo začela z izvajanjem interventnih ukrepov v Beli krajini, bo Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj predlagala, da Državni svet sprejme Predlog zakona o razvojni podpori Beli krajini v obdobju 2010-2015 in ga posreduje v Državni zbor.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Vladi Republike Slovenije, da pobudo preuči in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08 in 73/09) nanjo v roku 30 dni odgovori.

Državni svet
mag. Blaž Kavčič, l.r.
predsednik

Drugi odstavek 56. člena Zakona o Državnem svetu - Državni svet in njegova delovna telesa sodelujejo z delovnimi telesi Državnega zbora in jim dajejo mnenja o zadevah iz njihove pristojnosti

Mnenje Komisije za mednarodne odnose in evropske zadeve k Stališču Republike Slovenije do osnutka skupnega stališča EU za odprtje poglavja 13 - Ribištvo za Hrvaško (ZAUPNO)

Komisija za mednarodne odnose in evropske zadeve je na 6. izredni seji 17. 2. 2010 sprejela naslednje

m n e n j e

k Stališču Republike Slovenije do osnutka skupnega stališča EU za odprtje poglavja 13 - Ribištvo za Hrvaško (ZAUPNO)

Po zaključku razprave je Komisija sprejela sklep, da **ne podpira** Stališča Republike Slovenije do osnutka skupnega stališča EU za odprtje poglavja 13 - Ribištvo za Hrvaško.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Vincenc Otoničar.

Komisija za mednarodne
odnose in evropske
Vincenc Otoničar, l.r.
predsednik

Mnenje Komisije za mednarodne odnose in evropske zadeve k Stališču Republike Slovenije do osnutka skupnega stališča EU za odprtje poglavja 27 - Okolje za Hrvaško (ZAUPNO)

Komisija za mednarodne odnose in evropske zadeve na 6. izredni seji 17. 02. 2010 sprejela naslednje

m n e n j e

k Stališču Republike Slovenije do osnutka skupnega stališča EU za odprtje poglavja 27 - Okolje za Hrvaško (ZAUPNO)

Po zaključku razprave Komisija Stališča Republike Slovenije do osnutka skupnega stališča EU za odprtje poglavja 27 - Okolje za Hrvaško **ni podprla**.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Vincenc Otoničar.

Komisija za mednarodne
odnose in evropske
Vincenc Otoničar, l.r.
predsednik